

Bosna RE

ANNUAL REPORT
GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
2008

Godišnji izvještaj 2008
Annual report 2008

PODACI O BOSNA RE d.d.

INFORMATION ON BOSNA RE Ltd.

Pun naziv, sjedište Društva i broj telefona

- Bosna Reosiguranje d.d.
Sarajevo, Despićeva br. 4
Broj telefona: +387 33 72 55 00

Naziv suda i broj rješenja iz sudskog registra:

- Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu,
broj UF/I 2282/00

Poslovne banke i broj računa

- Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo,
broj 1540011100374760
- Raiffeisen bank d.d. Sarajevo, broj
1610000004490044
- UniCredit Zagrebačka banka d.d.
Mostar, broj 1650011000018104

Matični broj - identifikacijski broj:

4200066680006

Full Name, Seat of the Company and
Telephone Number

- Bosna Reinsurance Co. Ltd.
Sarajevo, Despiceva No. 4
Telephone: +387 33 72 55 00

The Court of Authority and Number of Court
Register Decision:

- The Decision of Cantonal Court in
Sarajevo, No. UF/I 2282/00

Business Banks and Bank Accounts

- Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo,
No. 1540011100374760
- Raiffeisen bank d.d. Sarajevo, No.
1610000004490044
- UniCredit Zagrebačka banka d.d.
Mostar, No. 1650011000018104

Registration No. - Identification No.:

4200066680006

Članovi Nadzornog odbora, Uprave, Odbora za reviziju i Revizorska kuća

Nadzorni odbor:

Na Skupštini održanoj 03.04.2008.godine izabran je novi Nadzorni odbor u sastavu:

Enes Čengić, predsjednik
Igor Bilandžija, član
Fejsal Hrustanović, član
Husnija Kurtović, član
Midhat Terzić, član

Prethodni Nadzorni odbor radio je u sastavu:

Mirsad Letić, predsjednik
Fejsal Hrustanović, član
Husnija Kurtović, član
Jasmina Spahić, član
Midhat Terzić, član

Napomena: Članovi NO navedeni su prema abecednom redu.

Uprava Bosna RE d.d.:

Damir Lačević, direktor
Hasan Delić, izvršni direktor za financije
Zlatan Filipović, izvršni direktor za reosiguranje

Odbor za reviziju:

Prof. dr. Izudin Kešetović, predsjednik
Esad Bektešević, član,
Ismet Hadžić, član
Napomena: Članovi Odbora za reviziju navedeni su prema abecednom redu.

Revizorska kuća:

Deloitte d.o.o. Sarajevo

The Members of Supervisory Board, Board of Directors, Auditing Board and Auditor

Supervisory Board:

At the General Meeting held on 3 april 2008 a new Supervisory Board is elected:

Enes Čengić, a Chairman
Igor Bilandžija, a Member
Fejsal Hrustanović, a Member
Husnija Kurtović, a Member
Midhat Terzić, a Member

The members of previous Supervisory Board were:

Mirsad Letić, a Chairman
Fejsal Hrustanović, a Member
Husnija Kurtović, a Member
Jasmina Spahić, a Member
Midhat Terzić, a Member

Note: The members of Supervisory Board are listed alphabetically

Bosna RE Ltd. Board of Directors:

Damir Lačević, a Director
Hasan Delić, Executive Director Finance
Zlatan Filipović, Executive Director Reinsurance

Auditing Board:

Prof. Dr. Izudin Kešetović, a Chairman
Esad Bektešević, a Member,
Ismet Hadžić, a Member
Note: The members of Auditing Board are listed alphabetically

Auditor:

Deloitte d.o.o. Sarajevo

Dryas octopetala L.

Fresinica

Vrsta rasprostranjena u alpskom području visokih dinarskih planina na staništima sa ekstremnom klimom.

Prema crvenoj listi ugroženih biljnih vrsta Bosne i Hercegovine Fresinica spada u ranjive (V) biljne vrste.

Dryas octopetala L.

Mountain Avens

Mountain Avens is specie inhabiting alpine zones biotopes of Dinaric Mountains with extreme climate.

According to Red List of Endangered Herb Species of BiH Mountain Avens is categorized as vulnerable (V) herb specie.

Poruka direktora

Još jedna uspješna godina za Bosna RE je iza nas. Postignuti rezultati poslovanja su dobri. Ostvareni premijski prihod ima rast od preko 12% u odnosu na prethodnu godinu. Ostvarena bruto dobit je za 4,12% veća od ostvarenja postignutog u 2007. godini. Svi ostali pokazatelji poslovanja su zadovoljavajući. Godina 2008. bila je veoma značajna za Bosna RE. U toj godini Bosna RE po prvi puta dobiva rejting. Naime, AM BEST je uradio pregled rada i stanje kapitala Bosna RE i dodijelio rejting B+ Dobar, što je jedan od rejtinga koji po AM BEST-u dobijaju sigurna društva. Iako je najveći dio pokazatelja govorio da je mogući rejting i veći od dobivenog, treba naglasiti da je ovo maksimalni rejting koji može dobiti neko društvo koje radi u državi koja ima veoma nizak kreditni rejting. Dobivanje rejtinga je značajno i sa aspekta pokretanja procesa koji bi mogao dovesti i da druga društva za osiguranje iz Bosne i Hercegovine započnu sa pripremama izrade rejtinga, što bi zasigurno dovelo cijelu industriju osiguranja za neku stepenicu bliže europskim kretanjima.

Pa da li baš možemo biti zadovoljni 2008. godinom? Ne, nikako. I ova godina kao i niz prethodnih bila je prepuna problema koji su imali znatan uticaj na ekonomiju BiH. Tu je i dodatni uticaj svjetske finansijske, odnosno ekonomske krize, koji se u Bosni i Hercegovini značajnije počeo osjećati u drugoj polovini 2008. godine. Sva negativna kretanja i tendencije odražavala su se i na industriju osiguranja. Prva polovina godine započela je sa veoma dobrim porastom premije osiguranja od preko 16%, poredeći je sa istim periodom 2007. godine.

A Word by Director

Yet another successful business year for Bosna RE ended. The business results recorded are good. The premium income grew for over 12% in relation to previous year. The gross profit is 4,12% higher than in 2007. And all other relevant business indicators are satisfactory. The year 2008 was exceptional for Bosna RE. For the first time it was assigned a rating. Namely, A.M. Best Company, a credit rating organization, reviewed Bosna RE business operations and capital status and assigned a rating of B+ (Good), one of the ratings A.M. Best assigns to stable companies. According to majority of indicators, it may have been possible to assign a better rating, but this was the maximum rating that could have been assigned to a company coming from the country with low credit rating. The assignment of the rating is significant as an incentive to other insurance companies in Bosnia and Herzegovina to initiate preparations for rating evaluation which will, surely, bring overall insurance industry nearer to European trends.

Could we be satisfied with the results in 2008? No, certainly not. This year was, as well as several previous years, burdened with problems that affected BH economy. The world financial i.e. economic crisis additionally influenced BH economy, particularly in the second half of 2008. All negative tendencies reflected on insurance industry. The first half of the year started with an increase of insurance premium for over 16% compared to the same period in 2007. That was the highest increase of insurance premium since 2002. Unfortunately,

Ovo je bio najveći rast premije osiguranja nakon 2002. godine. Nažalost, u drugom polugodištu najprije pod uticajem ekonomске krize, a potom i djelovanjem subjektivnih faktora tržišta, godišnja stopa rasta je pala na 12,53%. I za ovu godinu važe gotovo iste konstatacije kao i za sve prethodne godine. One bi mogle biti prepisane od riječi do riječi, jer nekih pomaka prema naprijed na bosanskohercegovačkom tržištu osiguranja gotovo da i nema. Podijeljenost tržišta po entitetskim i nacionalnim granicama i nadalje stoji. Činjenica da su brojna društva registrirana u F BiH dobila odobrenje za rad u R Srpskoj i obratno nema za posljedicu jačanje bosanskohercegovačkog tržišta osiguranja. Jedino zajedničko je svakako nelojalna konkurenca koja za posljedicu ima srozavanje premijskih stopa na minimum. Bilo bi interesantno vidjeti postignute rezultate nekog od društava za osiguranje postignute u drugom entitetu. Zasigurno su veoma mali i gotovo nedostatni da pokriju troškove poslovanja. Moglo bi se pomisliti da je ovo nostalgija za vremenima potpuno podijeljenog tržišta. Svakako ne, ali je odraz nezadovoljstva zbog postojanja bilo kakvih prepreka, dodatnih odobrenja, posebnih iskazivanja rezultata poslovanja, koji prave utisak da društva za osiguranje registrirana u jednom dijelu Države u drugom dijelu te iste države imaju gotovo isti status kao i strana društva. Naravno, postojanje tri agencije za osiguranje od kojih niti jedna nije spremna za puni nadzor, odnosno ostvarenje svoje uloge, je idealno za one koji osiguranje shvaćaju kao izvor brze zarade kroz svođenje osiguranja na manje-više trgovinu bez bilo kakvih tehničkih podloga.

Zato je i jasno naše nezadovoljstvo. Ovakvo tržište ne odgovara Bosna RE, kako po ostvarenom premijskom prihodu tako i po uređenosti. Naše ambicije na domaćem tržištu su puno veće i za njihovo ostvarenje potrebno je uređeno tržište, tržište koje će biti otvoreno ali ne na bio koji način i za svakoga. Samo

the second half of the year that was affected, at the beginning by economic crisis and than by actual market factors, brought a decrease of annual growth rate of 12,53%. The comments stated for previous years can be repeated, almost verbatim for this year, since there were no significant developments in BH insurance industry market. The market is still divided by entity and national boundaries. The fact that many F BH insurance companies are licensed to operate in R of Srpska and vice versa, did not strengthen BH insurance industry market. The only thing in common remains unfair competition that resulted in a drop of premium rates to a minimum. It would be interesting to analyze the results of an insurance company from one entity recorded on the market of another. They are surely low and probably insufficient to cover the costs of business operation. This might seem regrettable when viewed in the light of completely divided market of the past. But it is not, it is only an expression of discontent with the obstacles, unnecessary additional licenses, separate and individual presentation of business results that contributes to the picture of the treatment of an insurance company that is registered in other entity as a foreign company. Of course, the existence of three supervisory agencies, not ready to thoroughly supervise business activities i.e. to act their role, is ideal environment for those looking to make easy money thus diminishing the insurance industry to more or less plain trade without any technical base.

This explains our discontent. Such a market, in its structure and premium income, does not satisfy Bosna RE. Our ambitions concerning domicile market are much greater and realization of such ambitions requires organized market that will be opened but not in every possible way and not to everybody. Only in the organized market Bosna RE can grow to be ready for the competition from Europe.

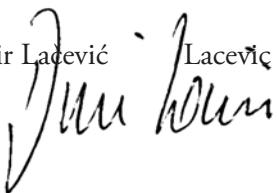
na takvom tržištu Bosna RE može jačati i biti spremna za konkureniju iz Europe. U suprotnom bit će, skupa sa svim domaćim društvima za osiguranje, prisiljeni na puko preživljavanje bez jasnog viđenja budućnosti. A budućnost Bosna RE-a je kako na domaćem tako i na inozemnom tržištu osiguranja i reosiguranja. Spremni smo za daljnji iskorak prema inozemnom tržištu, oprezno korak po korak i ne po svaku cijenu. Samo ovakvim pristupom dostignuti nivo razvoja Bosna RE neće biti ugrožen, niti dovedena u pitanje sigurnost Bosna RE i sigurnost naših klijenata. Zato smo sigurni da i u narednom periodu dobri rezultati neće izostati. Naravno potrebno je dosta rada i napora za njihovo ostvarenje ali to je samo nastavak borbe koju Bosna RE vodi već 31 godinu i to uspješno.

Na kraju, želim da se zahvalim svim cedentima, partnerima i dioničarima na ukazanom povjerenju. Njihova vjera u Bosna RE je uvijek veoma jak podsticaj za još bolji rad.

Otherwise, we shall, along with other domicile insurance companies, be forced to a mere survival with no clear vision of future. And the future of Bosna RE lies in domestic and foreign insurance and reinsurance market. We are prepared to further enter foreign market, not at any cost but cautiously, step by step. Only in this way Bosna RE would not endanger the level of development achieved so far as well as its own safety and safety of its clients. Therefore, we are convinced that in future period we shall continue achieving good results. This will of course demand efforts on our part but it will be only a continuation of constant struggle Bosna RE has been successfully managing for 31 years.

And finally, I would like to thank all our cedents, partners and shareholders for their trust that always encourage us to strive for better results.

Direktor, Damir Lacević

Lacević Damir, a Director

Edraianthus niveus G. Beck

Bijelo vraničko zvonce

Endemična biljna vrsta Bosne i Hercegovine koja raste jedino na području planina Vranica, Zec i Vitreuša u Bosni.

Prema crvenoj listi ugroženih biljnih vrsta Bosne i Hercegovine vraničko zvonce spada u rijetke (R) biljne vrste.

Edraianthus niveus G. Beck

White Rockbell

White Rockbell is endemic herb specie restricted to mountains Vranica, Zec and Vitreuša in B&H.

According to Red List of Endangered Herb Species of B&H White Rockbell is categorized as rare (R) herb specie.

NAPOMENE UZ IZVJEŠTAJ O RADU BOSNA RE d.d. ZA 2008. GODINU

- a) Ovaj Izvještaj se temelji na tačnim i vjerodostojnim knjigovodstvenim podacima i računovodstvenim standardima koji važe za Federaciju BiH. Izvještaj je urađen u skladu sa obavezama iz člana 59. važećeg Statuta Bosna Reosiguranja d.d. Izvještaj je urađen od strane Uprave Bosna RE d.d..
- b) Reviziju financijskog poslovanja obavila je renomirana svjetska kuća DELOITTE. Izvještaj ove revizorske kuće objavljuje se posebno.
- c) U skladu sa odredbama Zakona i Statuta Bosna RE, Odbor za reviziju uradio je izvještaj, koji se posebno objavljuje.
- d) Delegati u Skupštini dioničara imaju sve Zakonom predviđene izvještaje, za odlučivanje.
- e) Prije razmatranja financijskog izvještaja za 2008. godinu treba naglasiti slijedeće:

Bosna RE u 2007. godini prelazi na novi način bilansiranja, što znači da se svi kvartali koji pripadaju jednoj financijskoj godini, u toj godini i evidentiraju. Ovo pretpostavlja da se IV kvartal radi na osnovu prognoza, odnosno aktuarskim proračunima. Dosadašnji način bilansiranja, jedan kvartal iz prethodne godine, plus tri kvartala tekuće, se napušta. S obzirom da će zbog ovog prelaska, 2007. godina, i samo ona, imati 5 kvartala, (IV kvartal 2006. godine, tri kvartala i prognozu četvrtog kvartala 2007. godine),

NOTES TO BOSNA RE 2008 ANNUAL REPORT

- a) This Report is based on true and credible bookkeeping data and accounting standards in force in Federation of BH. The Report is prepared in accordance with obligations arising out of Article 53. of Articles of Association of Bosna Reinsurance Co. Ltd. in force. The Report was prepared by the Management of Bosna RE Co. Ltd.
- b) The audit of financial operations was made by the world renowned company DELOITTE. The report by this auditing company is published separately.
- c) Pursuant to Law regulations and Articles of Association of Bosna RE, the Auditing Board made a report which is published separately.
- d) The shareholders' representatives at General Meeting have at disposal all reports stipulated by Law for decision making.
- e) Before considering 2008 Annual Report, the following should be noted:

In 2007 Bosna RE applied a new accounting method which implies that all quarters belonging to one financial year are recorded in that year. This assumes that IV quarter is based on prognosis i.e. actuarial calculation. The accounting method to date that includes one quarter from the previous year plus three quarters of a current year is now abandoned. Considering this change, 2007, and only this year, shall comprise 5 quarters (IV Quarter from 2006, three Quarters and IV Quarter estimate for 2007), therefore the Report

izvještaj za 2008. godinu bit će prikazan na nešto drugačiji način. Naime u tabelama će biti dani rezultati koji sadrže premiju svih pet kvartala 2007. godine, koji su financijski knjiziženi u toj godini. Također, radi realnog upoređenja kretanja premije i šteta 2008. i 2007. godine, prikazuje se i 2007. godina samo sa IV kvartala koja joj i pripadaju (I, II, III i IV kvartal). Na ovaj način će se moći praviti realna poređenja sa prethodnom godinom.

for 2008 shall be represented somewhat differently. That is to say that the tables shall include results that comprise the premium for all five quarters of 2007, recorded in that year. Besides, for the purpose of realistic comparison of premium and losses trends in 2008 and 2007, we present 2007 with only four quarters belonging to (I, II, III and IV Quarter)it. This will enable realistic comparison to previous year.

DRUŠTVENO - EKONOMSKI USLOVI U KOJIMA SU OSTVARENI REZULTATI BOSNA RE

Prethodna 2008. godina otpočela je sa dosta neočekivanog optimizma. Industrijska proizvodnja je uzela zamaha, pa su u prvom polugodištu ovi indeksi bili veoma visoki. Naravno, to je imalo uticaja i na relativno visoku nominalnu stopu rasta BDP. Svakako, građevinska djelatnost je najviše doprinosila ovakvom usponu. Tu su i neke druge djelatnosti, a prije svega metalna i metaloprerađivačka industrija. Nažalost, sve nije trajalo dugo. Iako, političko – ekonomска situacija u zemlji nije bila „blistava“, ovoga puta najveći uticaj na stanje ekonomije je imala finansijska kriza u svijetu, koja se iz SAD veoma brzo prenijela i u Europu i naravno i u BiH. Sva uvjerenja domaćih političara i ponekog „ekonomskog stručnjaka“ da će kriza zaobići BiH, jer je nerazvijena, pokazala su se neprimjerenim. Već u drugoj polovini godine kriza se dobro osjetila. Započeo je pad industrijske proizvodnje iz mjeseca u mjesec. Neke tvornice su otpočele sa otpuštanjem radnika, tako da je do konca godine prema nekim pokazateljima otpušteno gotovo 30 hiljada uposlenih. Naravno da se to odrazilo i na industriju osiguranja BiH. Nažalost, ne postoje dovoljno ažurni podaci o kretanju premije osiguranja u BiH u 2008. godini. Agencija za nadzor osiguranja F BiH objavila je preliminarne podatke o ostvarenoj premiji reosiguranja za 2008. Druga entitetska agencija

SOCIO – ECONOMIC ENVIRONMENT IN WHICH BOSNA RE ACHIEVED ITS RESULTS

The past year started with unexpected optimism. Industrial production has risen contributing thus, in the first half of the year, to very high indexes in this area. Naturally, that also influenced relatively high nominal growth rate of GDP. A construction industry mostly contributed to this growth as well as some other industries, in particular metal and metal processing. Unfortunately, such a trend did not last long. Besides still not so “brilliant” political-economic environment, this time the economy is mostly affected by the financial crisis in the world, which quickly spread from USA to Europe and therefore to BiH. The assurances given by domestic politicians and some “economic experts” that the crisis shall miss Bosnia and Herzegovina since it is undeveloped proved to be inappropriate. The crisis was already significantly experienced in the second half of the year. From month to month the industrial production gradually declined. Some companies started to fire their employees and, according to some indices, there were some 30 thousand employees fired at the end of the year. This of course reflected to insurance industry. Unfortunately, there is no precise information on insurance premium trends for BiH in 2008. F BH Insurance Supervisory Agency published preliminary results of recorded reinsurance premium in 2008. The Agency of other entity has not

ove podatke nije objavila. Posljednji podaci o kretanju premije osiguranja u R Srpskoj su oni za 6 mjeseci 2008. godine. Čini se da se na osnovu ovih podataka može zaključiti da rast ostvaren za 6 mjeseci 2008. godine u odnosu na isti period 2007. godine 14,22% F BiH, 19,03% R Srpska) nije nastavljen i u drugoj polovini godine. Za F BiH je sigurno, jer je ukupno ostvarena premija u 2008. godini za 12,94% veća od ostvarenja u prethodnoj godini. Očigledno će isto biti i u R Srpskoj. Očekivana premija urađena je na bazi određenih pretpostavki, za koje nije sigurno da su potpuno tačne.

U Tabeli 1 prikazano je kretanje učešća premije osiguranja u bruto društvenom proizvodu (BDP) i kretanje premije osiguranja po glavi stanovnika.

Podaci pokazuju da su promjene u učešću premije osiguranja u BDP veoma spore. Premija po glavi stanovnika raste, što je dijelom i rezultat stagnacije broja stanovnika, a ne samo porasta premije osiguranja. Sa druge strane učešće premije osiguranja u BDP gotovo da ne bilježi porast u posljednjih 5 godina (2004. – 2009.). Ako se ovi podaci uporede sa zemljama iz okruženja ili nekim drugim europskim zemljama onda se dobiva poražavajuća istina, a to je da građani BiH troše najmanje novca na osiguranje u poređenju sa ostatkom Europe.

published its results yet. The latest results of insurance premium trends in R Srpska available are those for six months of 2008. According to those data it appears that trend of growth in 6 months of 2008 compared to the same period of 2007 of 14,22% in F BH and 19,03% in R Srpska did not continue in the second half of the year. In case of F BH we are sure, since the total recorded premium in 2008 is 12,94% higher than that recorded for the same period of 2007. The same shall probably apply for R Srpska results. Expected premium is calculated on the basis of certain assumptions that can not be absolutely reliable.

Table 1 shows the tendencies in insurance premium participation in gross domestic product (GDP) and insurance premium per capita.

These data illustrate slow changes in participation of insurance premium in GDP. The premium per capita grows partially as a result of stagnation in population increase and not as a result of increase in insurance premium. On the other side, the participation of insurance premium in GDP had not recorded any increase in the last five years (2004-2009). When compared to data from neighbouring countries and some European countries, we get to distressing truth that BH citizens spend minimum sums on insurance then the rest of Europe.

Tabela 1
**PREMIJA OSIGURANJA U ODNOSU NA BDP
I PREMIJA OSIGURANJA PER CAPITA**

Table 1
**THE RATIO OF INSURANCE PREMIUM
TO GDP AND INSURANCE PREMIUM PER
CAPITA**

Godina / Year	OČEKIVANJA / PROGNOSIS					PLAN / PLAN
	2004	2005	2006	2007	2008	
BDP u KM mio / GDP in KM mio	15.786,00	16.928,00	19.106,00	21.641,00	23.588,69	25.947,56
Premija osiguranja u KM / Insurance Premium in KM	295.804.289	336.729.509	360.711.802	402.180.549	454.985.073	490.039.680
Premija u % od GDP / Premium in % of GDP	1,87%	1,99%	1,89%	1,86%	1,93%	1,89%
Premija per capita (u KM) / Premium per capita (in KM)	76,97	87,60	93,86	104,68	118,18	126,82
BDP u EUR mio / GDP in EUR mio	8.071,25	8.655,15	9.768,74	11.064,87	12.060,71	13.267
Premija osiguranja u EUR / Insurance Premium in EUR	151.242.331	172.167.064	184.429.016	205.631.649	232.630.174	257.915.621
Premija u % od GDP / Premium in % of GDP	1,87%	1,99%	1,89%	1,86%	1,93%	1,94%
Premija per capita (u EUR) / Premium per capita (in EUR)	39,36	44,79	47,99	53,52	60,42	66,75
Broj stanovnika u hiljadama / Population in thousand	3.843	3.844	3.843	3.842	3.850	3.864
Prosječni kurs EUR / Average Exchange Rate of EUR	1,95583	1,95583	1,95583	1,95583	1,95583	1,95583

Napomena: Očekivanja za 2008. godinu rađena su na bazi podataka za 6 mjeseci 2007. godine, za R Srpsku i preliminarnih podataka za 12 mjeseci 2008. godine za F BiH.

Note: Projection for 2008 is based on results for 6 months of 2007 for R Srpska and preliminary results for 12 months of 2008 for F BH

Ovakva kretanja imala su velikog uticaja i na kretanje premije reosiguranja, ostvarenu u Bosna RE. Ipak treba naglasiti da na bosanskohercegovačkom tržištu pored ostalog stoje dvije konstatacije koje još uvijek imaju veoma veliki, moglo bi se reći negativni uticaj na reosiguranje kao osigurateljnu kategoriju.

- Prvo, u BiH se osiguranje promatra kao trošak koji na svaki način treba izbjegić ili smanjiti na minimum, bez obzira na stvarnu eksponiranost. Ovo potvrđuju i činjenice da je još uvijek najveći dio bosanskohercegovačke

Such results influenced greatly the results of reinsurance premium recorded by Bosna RE. It must be noted that, as far as BH insurance market is concerned, there are still two facts that negatively influence reinsurance as an insurance category

- First of all, the in BH the insurance coverage is considered an unnecessary expenditure better to avoid or decrease to minimum no matter what is the volume of exposure to certain risk. This is confirmed in the fact that major part of BH property is not

imovine neosiguran, bez obzira radi li se o privatnom ili državnom vlasništvu.

- Konkurenčija među društvima za osiguranje je ogromna i dovela je do takvog smanjenja premijskih stopa, koje gotovo da nemaju nikakvu podlogu u statističkim ili finansijskim podacima. Premija osiguranja se svodi na minimum i cijela tehnika osiguranja se bazira na manje ili više sretnim okolnostima, a ne na statističkim i matematskim proračunima.

Najveći dio društava za osiguranje je svjestan situacije u kojoj se nalazi industrija osiguranja. Međutim, ukoliko prihvataju rizike u skladu sa svojim tarifama premija, počinju gubiti osiguranike. Stoga se nakon kratkog predaha ponovno vraćaju u borbu za osiguranike, koja će na kraju imati veoma loš ishod za osiguravače.

Srećom, 2008. je bila godina bez velikih šteta, kako na BiH tržištu, tako i u globalnim okvirima. Međutim, tržište osiguranja BiH je sve više izloženo velikom broju malih šteta, koje su rezultate u pojedinim vrstama osiguranja dovele do negativnih predznaka. Osiguranje nezgode, kasko osiguranje motornih vozila, ima tehničke rezultate koji se opasno približavaju visini od 100%. Ukoliko bi se stvarno izračunao kombinovani rezultat, uzimajući u obzir rezervisane štete i troškove pribave, on bi sigurno bio preko 100%. Ovako promatraljući, ovim vrstama osiguranja priključilo bi se i obavezno osiguranje motornih vozila.

Stanje na međunarodnom tržištu osiguranja i reosiguranja koje se početkom 2008. godine stabiliziralo, potpuno je destabilizirano ekonomskom krizom. Propalo je nekoliko velikih banaka i poljuljana je stabilnost čak i najvećih kuća. Tako je AIG (American International Group) bila prinuđena tražiti

insured regardless of whether it is private or public ownership.

- The competition among insurance companies is so intensive that it resulted in such decrease of premium rates with no reasonable backing in statistical or financial data. The insurance premium is reduced to minimum and all insurance methods are based more or less on luck rather than on statistical and mathematical calculations.

The insurance companies are mainly aware of a position of insurance industry. Yet, if they persist on applying their insurance rates, they are faced with loss of clients. Thus, after a short break they come back to competition which will surely have unfavourable outcome for insurers.

Fortunately, there were no greater losses on BH market as well as globally. However, BH market is more and more exposed to number of small losses, which led some of the insurance classes to negative results. The technical results in Accident and Motor Hull insurance are critically approaching the level of 100%. If the actual combined result is calculated, taking into account loss reserves and acquisition costs, it would certainly be over 100%. Considered in this aspect, the compulsory motor insurance would surely join abovementioned insurance classes.

The overall ambience of international insurance and reinsurance market, stable at the beginning of 2008, was thoroughly destabilized by economic crisis. Some big banks were financially ruined and some of the greatest companies were seriously weaken. For that reason, the AIG (American International Group) was forced to ask for state subventions and sell out a great part of its portfolio. The

državne subvencije i rasprodati dobar dio portfelja. Cjelokupno tržište je pod budnim okom rejting kuća koje i svaku najmanju promjenu registruju i bilježe veći ili manji rejting za osiguravača i reosiguravača. Ovakva situacija primorava ih na stalnu kontrolu preuzetih rizika do najmanjeg detalja. U svakom slučaju, dešavanja na međunarodnom tržištu reosiguranja itekako se odražavaju na poslovanje Bosna RE-a.

Imajući sve ovo u vidu mora se konstatovati da je i 2008. godina bila dosta teška godina i da su sve navedene činjenice bitno uticale na rezultat poslovanja za 2008. godinu, koji je u svakom slučaju dosta dobar.

overall market is closely monitored by rating agencies looking for the slightest changes to assign lower or higher ratings for insurers and reinsurers. This situation imposes permanent and detailed control of underwritten risks. Anyway, the changes in international insurance market definitely reflect to Bosna RE business.

Based on stated information, the conclusion is that 2008 was a difficult year for business activities and although all mentioned circumstances seriously impact the business, the results recorded can be considered satisfying.

Silene acaulis L.

Busenasta pušina

Biljka iz porodice karanfila koja raste na kamenitim mjestima u alpskom pojusu najviših bosanskohercegovačkih planina. Predstavlja glacijalni relikt u flori Bosne i Hercegovine. Prema crvenoj listi ugroženih biljnih vrsta Bosne i Hercegovine busenasta pušina spada u ranjive (V) biljne vrste.

Silene acaulis L.

Moss Campion

Moss Campion from Carnation (Caryophyllaceae) family inhabits rocky biotopes of alpine zones of the highest Bosnia-Herzegovina mountains. It is a genuine glacial relict of flora in B&H. According to Red List of Endangered Herb Species of B&H Moss Campion is categorized as vulnerable (V) herb specie.

PREMIJA I ŠTETE REOSIGURANJA

Pregled ostvarene premije i plaćenih šteta reosiguranja za 2008. godinu dan je u tabeli 2.

Tabela 2

Premija reosiguranja / Reinsurance Premium	Štete reosiguranja / Reinsurance Losses
48.374.195	20.162.622

Veliki broj faktora utiče na visinu ostvarene premije i šteta reosiguranja. Svakako, jedan od najvažnijih elemenata je kretanje premija i šteta na tržištu osiguranja na kojem djeluje Bosna RE.

Također, jedan od najvažnijih faktora je broj i struktura zaključenih ugovora o reosiguranju, uvjeti ugovora i sl.

Broj ugovora o reosiguranju koje Bosna RE zaključuje sa cedentima iz godine u godinu se povećava. Kretanje broja zaključenih ugovora dano je u narednom grafikonu (Grafikon 1), koji pokazuje kretanje u periodu za 12 godina. Grafikon se odnosi samo na broj aktivnih ugovora o reosiguranju, znači onih ugovora u kojima je Bosna RE reosiguravač, odnosno preuzima odgovornost za plaćanje nastalih šteta, koje su predmet ugovora.

REINSURANCE PREMIUM AND LOSSES

The review of recorded premium and losses paid in 2008 is presented by Table 2

Table 2

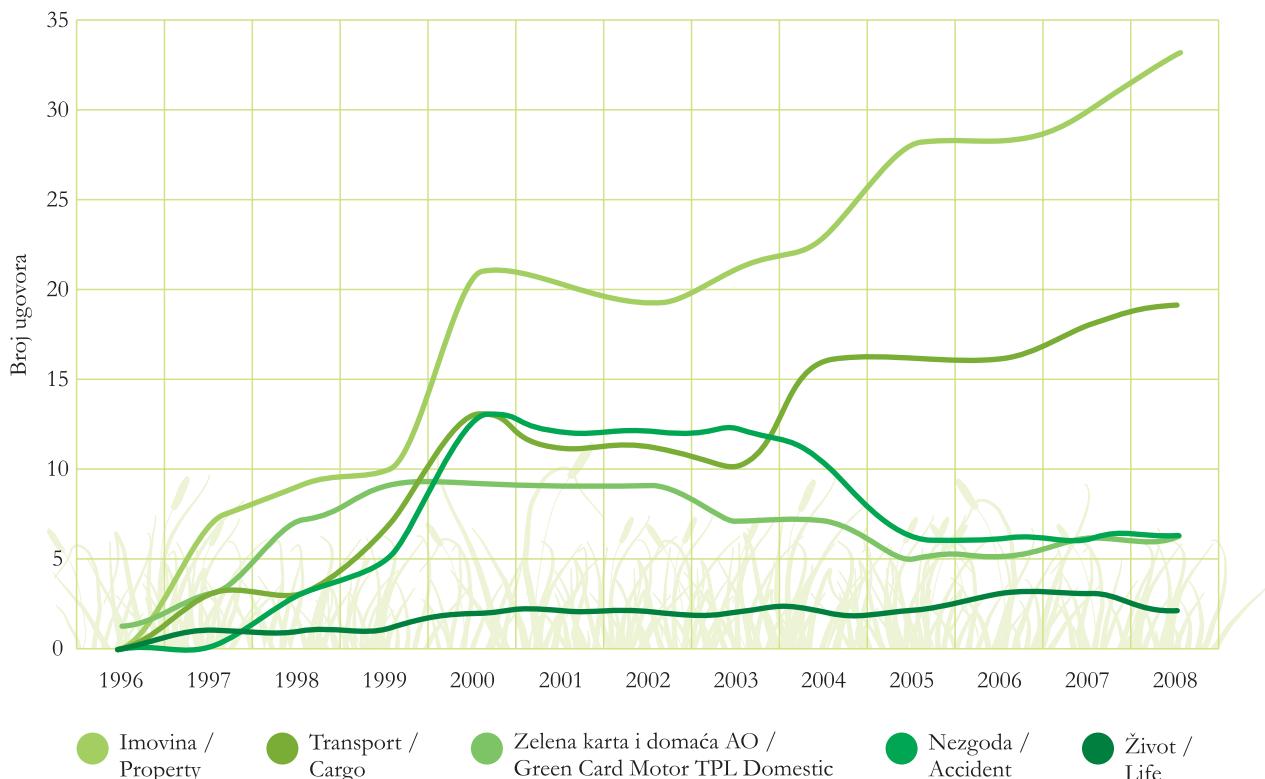
2007	2007 IV kv 2007 IV qtr	2008
48.374.195	41.026.836	45.802.424
20.162.622	16.904.119	18.377.141

The number of factors definitely affects the volume of recorded reinsurance premium and losses. The most important are, however, premium and losses trends at insurance market Bosna RE is tied to.

The number and the structure of treaties concluded, their terms and conditions, etc are also significant elements.

The number of reinsurance treaties Bosna RE concludes with its cedents increases every year. The trend of concluded treaties is shown in the graph below (Graph 1). It demonstrates changes in the period of 12 years. The graph refers only to number of inward reinsurance treaties which Bosna RE reinsures i.e. assumes liability for settlement of claims which are the subject of the treaty.

Grafikon 1

Zaključeni ugovori za 2008. godinu nisu doživjeli neke bitne promjene strukture, niti su uslovi ugovora mnogo drugačiji od onih koji su bili u prethodnoj godini. Odnos između proporcionalnih i neproporcionalnih ugovora nije izmijenjen. Čini se da cedenti Bosna RE više potenciraju proporcionalne ugovore, što je i razumljivo, s obzirom na snagu cjelokupnog BiH tržišta osiguranja. Naravno i 2008. godine najveći pritisak je bio na proviziju reosiguranja. Donekle to je i razumljivo jer neka društava za osiguranje pokušavaju svoje visoke troškove pokriti provizijama iz reosiguranja, barem za onaj dio portfelja, predat u reosiguranje. Nažalost takav pritisak je doveo i do činjenice da su provizije sa gotovo KM 2,50 miliona opteretile troškove Bosna RE. Ovo je samo nešto malo manje od ukupnih troškova akvizicije koje je Bosna RE imala u prethodnoj godini.

Grafikon 1

The treaties concluded in 2008 have not suffered significant changes in structure or conditions compared to previous treaties. The relation between proportional and non-proportional treaties remained unchanged. Bosna Re clients prefer proportional treaties, which is understandable considering the strength of overall BH insurance market. The greatest pressure in 2008 was directed to reinsurance commission.

This is partially understandable since some of the insurance companies try to cover own high costs by reinsurance commission, at least in a part of its portfolio ceded to reinsurance. Such a pressure, unfortunately, burdened Bosna RE expenses for almost KM 2.50 million charged for reinsurance commission.

That amount is only somewhat less than the amount of total acquisition expenses Bosna RE recorded last year.

Ostvarena premija reosiguranja u 2008. godini iznosi KM 45,802,424. Ukoliko se poredi sa ostvarenjem za 2007. finansijsku godinu, onda je to za 5.31% manje od ostvarenja u toj godini. Međutim, kako je već rečeno, finansijska 2007. godina sadrži pet kvartala. Stoga je iz ove godine isključen IV kvartal 2006. godine i tako dobivena premija koju je moguće porebiti sa istim periodom 2008. godine. Poredeći rezultate ostvarene za četiri kvartala 2007. sa 2008. godinom, ostvaren je rast premije reosiguranja za 11.64%.

Kretanje premije reosiguranja, ostvarene u Bosna RE u posljednjih 8 godina dano je u Tabeli 3.

Tabela 3

u KM / in KM	Premije reosiguranja / Reinsurance Premium	Indeks rasta premija / Premium Growth Index
2001	20.180.723	100
2002	24.556.026	121,68
2003	27.696.659	112,79
2004	30.986.250	111,88
2005	30.163.596	97,35
2006	29.932.347	99,23
2007	48.374.195	161,61
2007 IV kv / 2007 IV qtr	41.026.836	137,07
2008	45.802.424	111,64

Učešće Bosna RE u štetama, odnosno plaćene štete reosiguranja za 2008. godini dane su u Tabeli 4.

Tabela 4

u KM / in KM	Štete reosiguranja / Reinsurance Losses	Indeks rasta šteta / Losses Growth Index
2001	7.290.913	100
2002	7.758.011	106,41
2003	9.838.326	126,82
2004	13.579.294	138,02
2005	19.509.583	143,67
2006	14.084.978	72,2
2007	20.162.622	143,15
2007 IV kv / 2007 IV qtr	16.904.119	120,02
2008	18.377.141	108,71

The reinsurance premium recorded in 2008 amounts KM 45,802,424. When compared to the results recorded in 2007 financial year, the results decreased for 5.31%. However, as we mentioned before, 2007 financial year comprised five quarters. The fourth quarter of 2006 is now excluded and so resulted premium is possible to compare with the same period of 2008. The results recorded in four quarters of 2007 compared with the results in 2008, show a growth of reinsurance premium for 11.64%.

The trend in reinsurance premium recorded by Bosna RE in last eight years is shown in Table 3.

Table 3

Bosna RE's participation in losses i.e. paid up reinsurance losses in 2008 is presented in Table 4.

Table 4

Ukupno isplaćene štete iznose KM 18,377,141 što je za 8.85% manje od plaćenih šteta u prethodnoj godini, odnosno 8.71% više u odnosu na isti period 2007. godine. Ostvarene premije i plaćene štete u 2007. godini prikazani su u i na Grafikonu 2, a u Grafikonu 3 dat je pregled indeksa rasta premija i šteta reosiguranja.

Grafikon 2

PREMIJE I ŠTETE REOSIGURANJA ZA PERIOD 1996. - 2008. GOD

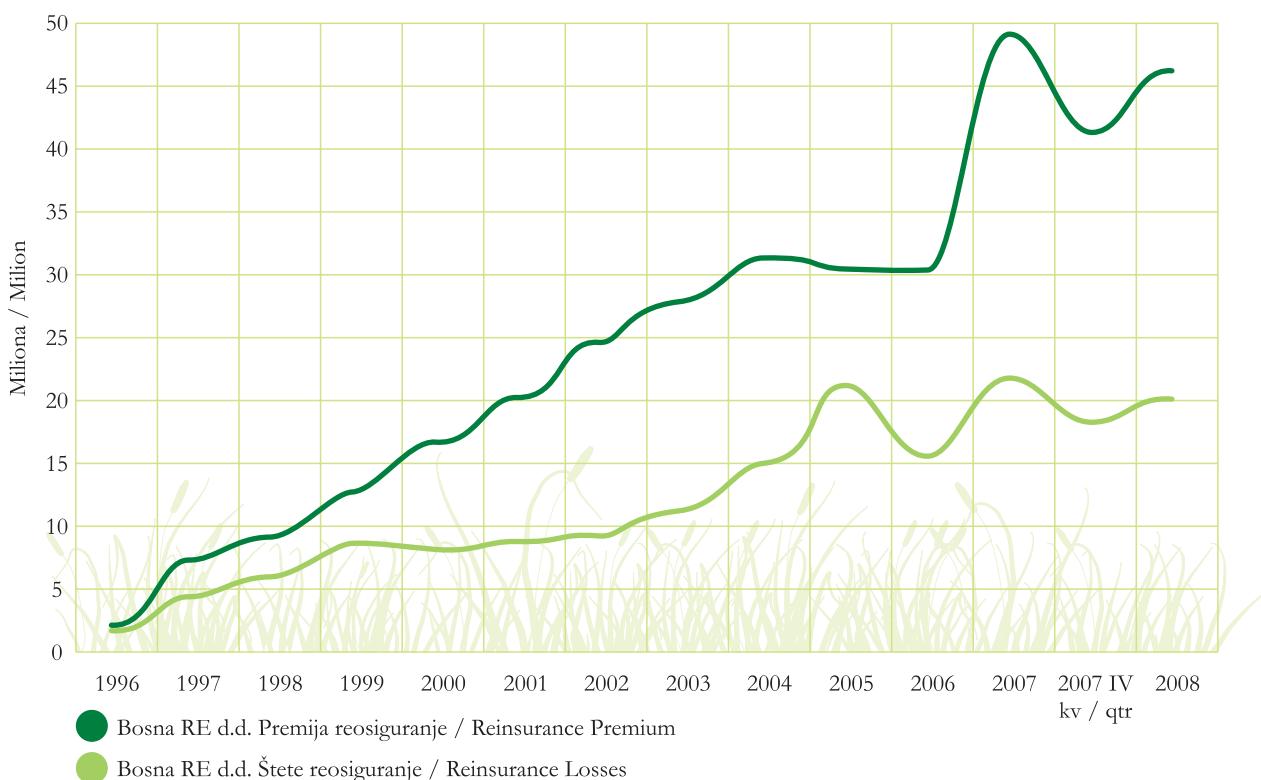

Tabela 5

u KM / in KM
Premije reosiguranja / Reinsurance Premium
Indeks rasta premija / Premium Growth Index
Štete reosiguranja / Reinsurance Losses
Indeks rasta šteta / Losses Growth Index

U narednoj tabeli dan je pregled plana premija i šteta za 2008. godinu u usporedbi sa izvršenjem za istu tu godinu. Ostvarena premija reosiguranja je za 12.28% veća od planirane. Ostvarene štete reosiguranja u odnosu na planirane su veće za 2.03%.

Total amount of paid up losses is KM 18,377,141 that is for 8.85% less than paid up losses in last year, i.e. for 8.71% more than paid for the same period in 2007. The premium recorded and losses paid up in 2007 are shown by Graph 2. The Graph 3 offers premium and losses growth index.

Graph 2

REINSURANCE PREMIUM AND LOSSES FOR THE PERIOD 1996 - 2008

Table 5

2008	45.802.424	2008 plan	40.792.000
	111,64		112,28
	18.377.141		18.012.000
	108,71		102,03

The next table analyses the plan of premium and losses for 2008 compared to the results recorded for the same year. The premium recorded is for 12,28% in increase than planned. The reinsurance losses recorded are for 2.03% in increase than planned.

Grafikon 3 predstavlja prikaz indeksa rasta, odnosno pada premija i šteta reosiguranja za period od 2000. pa do 2008. godine.

Grafikon 3

The Graph 3 shows reinsurance premium and losses growth/drop index for the period from 2000 to 2008.

Graph 3

U nominalnom iznosu, štete reosiguranja su mnogo manje od premije, međutim, trend rasta šteta je nešto brži od trenda rasta premije, posebno u periodu 2005. i 2006. godine. Međutim ukoliko bi se promatrao period od 1996. godine, dolazi se do podatka da je premija reosiguranja u ovom periodu porasla za 19 puta, a štete reosiguranja čak za 27 puta. Ovaj dvanaestogodišnji trend kretanja šteta reosiguranja prekinut je 2006. godine, kada je registriran pad od 37,80% u odnosu na prethodnu godinu. Ovakva oscilatorna kretanja nisu rezultat neke zakonomjernosti. Jednostavno, nekoliko godina je bilo pogodeno sa jednom ili dvije veće štete, što je dovelo do naglih oscilacija u periodu 2005.-2006. godina. Mali i nehomogeni portfelji, kao što je portfelj Bosna RE, su podložni ovakvim uticajima. U 2007. dolazi do ponovnog rasta šteta reosiguranja, ali

In its nominal amount, reinsurance losses are significantly lower than the premiums but the losses tend to grow faster than the premiums, particularly in 2005 and 2006. However, it could be noted that in the period from 1996 the reinsurance premium increased 19 times and reinsurance losses even 27 times. This twelve years' trend of reinsurance losses growth was halted in 2006 when, in comparison to previous year, a drop of 37,80% was recorded. Such oscillations are not the result of a pattern and could be simply explained by occurrence of one or two larger losses over several years that resulted in sudden oscillation in the period 2005 – 2006. The small and inhomogeneous portfolios, as are Bosna RE's, are sensitive to such influences. However, in 2007 the reinsurance losses increased again mainly due the fact that the said year comprised

prije svega kao rezultat činjenice da ta godina sadrži pet kvartala. Realna četiri kvartala 2007. godine nisu dosegla rekordni rast šteta zabilježen u 2005. godini. Ono što zabrinjava je činjenica da u cijelom ovom periodu nije bilo nekih velikih pojedinačnih šteta, koje su mogle imati uticaja na rast šteta reosiguranja. Rast je prevashodno rezultat ostvarenja malih šteta, koje iz godine u godinu rastu po broju i po visini prosječne ištete. Prema stanju rezervacija, zasigurno je da će u narednom periodu indeks rasta šteta reosiguranja preći granicu od 300.

Dio rizika koji prevazilazi kapacitete Bosna RE, distribuira se na međunarodnom tržištu osiguranja, kroz razne vrste ugovora o retrocesiji. Naravno, retrocesiju prati i plaćanje dijela premije reosiguranja.

Premija reosiguranja u vlastitom samoprdržaju iznosi KM 20.02 miliona, što predstavlja kontinuitet rasta zadržane premije, s obzirom da je to više za 8.57% u odnosu na zadržanu premiju za četiri kvartala 2007. godine. Svi ovi elementi mogu se vidjeti iz Tabele 5 i Grafikona 4.

UKUPNA PREMIJA, PREMIJE U RETROCESIJI I PREMIJA U SAMOPRDRŽAJU ZA PERIOD 2001. – 2008. GODINA

Tabela 5

	Bosna RE d.d. Ukupna premija / Total Premium	Bosna RE d.d. Premija retrocesija / Retrocession Premium	Bosna RE d.d. Premija u samoprdržaju / Self-Retained Premium
2001	20.180.591	14.614.791	5.565.800
2002	24.555.778	15.947.480	8.608.298
2003	27.696.659	19.498.141	8.198.518
2004	30.986.250	24.128.741	6.857.509
2005	30.163.596	16.930.545	13.233.051
2006	29.932.347	20.833.435	9.098.912
2007	48.374.195	24.413.442	23.960.754
2007 IV kv / 2007 IV qtr	41.026.836	22.581.601	18.445.235
2008	45.802.424	25.774.717	20.027.707

five quarters. The actual four quarters of 2007 have not reached the record increase of reinsurance losses from 2005. The matter of concern is the fact that, in this period, there were no large single losses that could add to reinsurance losses increase. The increase is the result of small losses which gradually grow year by year in number and in amount of average losses. Considering the state of reserves, index of reinsurance losses shall surely increase in future and pass over the limit of 300.

A part of a risk that exceeds its capacity, Bosna RE places to international insurance market in form of various retrocession treaties. Of course, the retrocession is accompanied by payment of part of reinsurance premium.

The self-retained premium amounts KM 20.02 million, which means maintenance of growth of self-retained premium since it is for more than 8.57% higher than self-retained premium for four quarters of 2007. Those elements are shown in Table 5 and Graph 4.

TOTAL PREMIUM, RETROCESSION PREMIUM AND SELF-RETAINED PREMIUM FOR THE PERIOD 2001 – 2008

Table 5

Grafikon 4

ODNOS PREMIJE RETROCESIJE I PREMIJE U SAMOPRIDRŽAJU ZA PERIOD 2001.-2008.
GODINA ISKAZANO U %

Graph 4

RETROCESSION PREMIUM AND SELF-RETAINED PREMIUM RATIO PERIOD 2001-2008 EXPRESSED IN %

Istovremeno, premija retrocesije je porasla za 5.57% u odnosu na 2007. godinu, odnosno 14.14% u odnosu na četiri kvartala te godine. Razlog ovakvog rasta retrocesije je djelomično uslovljen rastom ukupne premije reosiguranja, a potom zaključivanjem nekih ugovora o retrocesiji koji su prije svega rezultat traženog reprociteta od strane nekih reosiguravača. Također, premija retrocesije ovisi i o portfelju Bosna RE. Naime, portfelj Bosna RE nije dovoljno homogen i zahtijeva stalnu analizu u pogledu izloženosti i zaštite. Politika potpune sigurnosti Bosna RE u pogledu obaveza po osnovu ugovora o reosiguranju je i nadalje na prvom mjestu. Stoga premija retrocesije dobrom dijelom ovisi i o strukturi preuzetih rizika, odnosno ako su ovi rizici eksponirani u nekom periodu, onda je i veća predaja rizika u retrocesiju, a time raste i premija koja se iznosi inozemnim reosiguravačima.

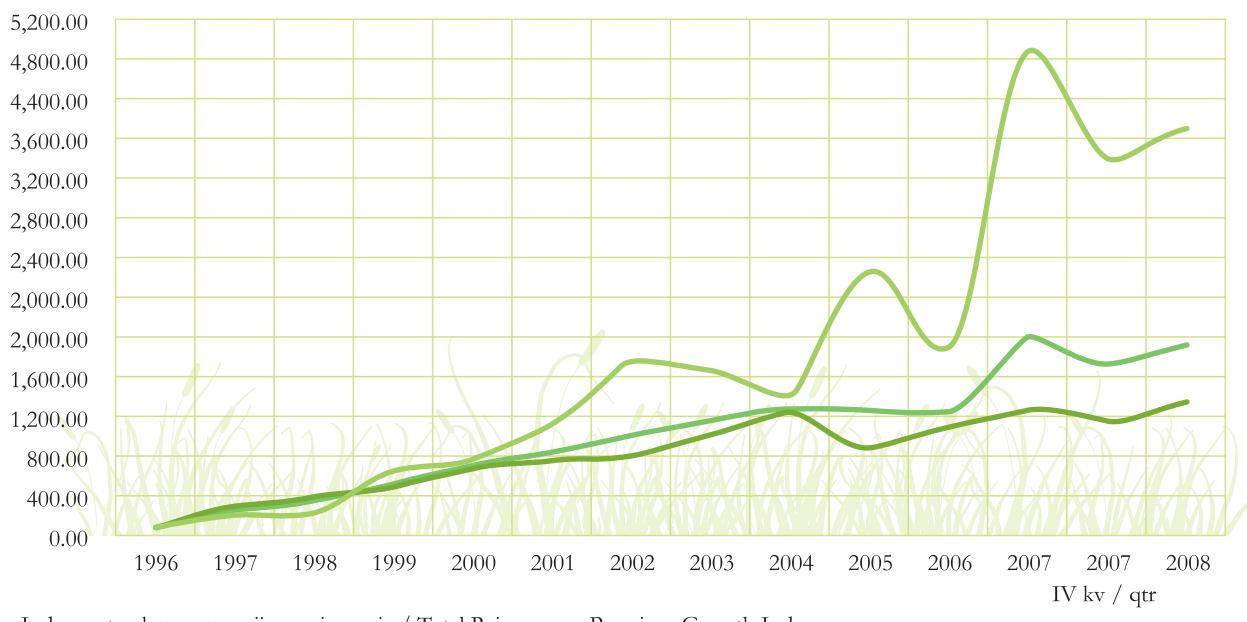
At the same time, retrocession premium increased for 5.57% compared to 2007, more exactly for 14.14% compared for four quarters of the said year. Such an increase has been partially conditioned by the increase of total reinsurance premium and partially as a result of some retrocession treaties entered at the request of some reinsurers for the purpose of reciprocity. The retrocession premium additionally depends on Bosna RE portfolio. In fact, Bosna RE portfolio is not homogenous and need continuous analysis of exposure and protection. Bosna RE's standard practice of providing complete security in respect of its contractual obligations remains priority. Therefore, the retrocession premium partially depends on structure of underwritten risks i.e. the more the risks are exposed in certain period the more they are retroceded which increase the premium toward foreign reinsurers.

I nadalje ostaje činjenica da još uvijek jedan broj cedenata Bosna RE ima malo iskustva u poslovima osiguranja i reosiguranja. Procjena PML-a, upravljanje rizicima i vlastitim portfeljima predstavlja veliki problem za određene cedente. Stoga je kao stalni zadatak u Bosna RE-u prihvaćena praksa maksimalne pomoći klijentima, u pogledu prihvatanja rizika u osiguranje. Istovremeno sa rizicima preuzetim od takvih cedenata neophodno je biti veoma pažljiv u pogledu zaštite.

Uporedni indeksi rasta ukupne premije reosiguranja, premije retrocesije i zadržane premije, dani su u Grafikonu 5 i pripadajućoj tabeli.

U promatranom periodu premija reosiguranja porasla je za 19.27 puta, premija retrocesije za 13.64 puta, a zadržana premija za 41.09 puta.

Grafikon 5
INDEX KRETANJA UKUPNE PREMIJE
REOSIGURANJA, PREMIJE RETROCESIJE
I ZADRŽANE PREMIJE U PERIODU 1996. -
2008. GODINA

Index rasta ukupne premije reosiguranja / Total Reinsurance Premium Growth Index	100 298 366 534 705 849 1.033 1.165 1.304 1.269 1.259 2.035 1.726 1.927
Index rasta premije reosiguranja retrocesije / Reinsurance Retrocession Premium Growth Index	100 316 397 499 685 773 844 1.032 1.277 896 1.102 1.292 1.195 1.364
Index rasta premije reosiguranja u samopridržaju / Self-Retained Reinsurance Premium Growth Index	100 229 245 669 783 1.142 1.766 1.682 1.407 2.715 1.867 4.916 3.784 4.109

Yet, still stands the fact that some of Bosna RE cedents have insufficient experience in insurance and reinsurance business. The estimate of PML, risk and portfolio management is for some of them a great problem. Therefore Bosna RE set, as its permanent aim, maximum support to its clients in risk acceptance. At the same time, the risks taken from such cedents need a special attention in respect of protection.

The comparative growth indexes of total reinsurance premium, retrocession premium and self-retained premium are shown in the Graph 5 and related Table.

In the period concerned, the reinsurance premium increased 19.27 times, retrocession premium 13.64 times and self-retained premium 41.09 times.

Graph 5
INDEX OF TOTAL REINSURANCE
PREMIUM, RETROCESSION PREMIUM
AND SELF-RETAINED PREMIUM TRENDS -
PERIOD 1996 - 2008

Kretanje šteta reosiguranja unutar vlastitog samopridržaja Bosna RE i retrocesije dani su u Tabeli 6, a njihov procentualni odnos prikazan je na Grafikonu 6.

Tabela 6
UKUPNE ŠTETE, ŠTETE IZ RETROCESIJE
I ŠTETE U SAMOPRIDRŽAJU ZA PERIOD
2001. - 2008. GODINA

	Bosna RE d.d. Ukupne štete / Total Losses	Bosna RE d.d. Štete iz retrocesije / Retrocession Losses	Bosna RE d.d. Štete u samopridržaju / Self-Retained Losses
2001	7.290.913	5.555.949	1.734.963
2002	7.758.011	4.859.996	2.898.015
2003	9.838.326	6.701.543	3.136.783
2004	13.579.294	12.194.214	1.385.080
2005	19.509.583	14.437.992	5.071.591
2006	14.084.978	7.137.045	6.947.934
2007	20.162.622	6.836.578	13.326.044
2007 IV kv / 2007 IV qtr	16.904.119	6.739.537	10.164.582
2008	18.377.141	5.074.583	13.302.557

Ukupno plaćene štete po osnovu retrocesije iznose KM 5.07 miliona, što je za 25.77% manje u odnosu na prethodnu godinu, odnosno 24.70% manje u odnosu na četiri kvartala 2007. godine. Štete koje su teretile vlastiti samopridržaj su u visini od KM 13.30 miliona i smanjene su za 0.18% u odnosu na 2007. godinu, odnosno, povećane su za 30.87% u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

Grafikon 6 daje grafički prikaz odnosa isplaćenih šteta na teret samopridržaja Bosna RE i retrocesije.

The developments of reinsurance losses within Bosna RE self-retention are presented in the Table 6 and their percentage ratio in the Graph 6.

Table 6
TOTAL LOSSES, RETROCESSION LOSSES
AND SELF-RETAINED LOSSES FOR THE
PERIOD 2001 - 2008

Total losses paid up on the basis or retrocession amounts KM 5.07 million, 25.77% less than in previous year i.e. 24.70% less than for four quarters of 2007. The losses in self-retention amount to KM 13.30 million and increased 0.18% in comparison to 2007 i.e. compared to the same period of previous year they increased 30.87%.

The Graph 6 shows the ratio of losses paid out of Bosna RE self-retention and retrocession.

Grafikon 6

ODNOS ŠTETA IZ RETROCESIJE I ŠTETA U SAMOPRIDRŽAJU ZA PERIOD 2001.-2008.
ISKAZANO U %

Smanjenje učešća retrocesije u štetama i istovremeno povećanje učešća šteta u samoprideržaju Bosna RE je samo jednim dijelom rezultat povećanja dijela rizika koji je zadržan u samoprideržaju Bosna RE u 2008. godini. Veći uzrok ovakve disproporcije je struktura rizika u samoprideržaju i rizika predanih u retrocesiju. Retrocesijom su u najvećoj mjeri pokriveni veliki rizici i eventualne visoke štete. Portfelj zadržan u Bosna RE sastoji se od velikog broja rizika sa relativno niskom sumom osiguranja, na kojima se povećava broj šteta a i visina prosječne odštete. Znači realno, maksimalni samoprideržaji Bosna RE nisu povećavani, nego su samo korišteni na način koji je omogućio veće zadržavanje premije reosiguranja, uz manju izloženost velikim štetama. Zato, uzimajući u obzir sve faktore koji utiču na sigurnost jednog reosiguravača uz obazriv pristup preuzimanju rizika, jasno sagledavanje svake potencijalne opasnosti i

Graph 6

RETROCESSION LOSSES AND SELF-RETAINED LOSSES RATIO PERIOD 1996-2008 EXPRESSED IN %

A decrease of participation of retrocession in losses and simultaneously increase of the losses participation in Bosna RE self-retention is only partially caused by increase of risks self-retained by Bosna RE in 2008. This disproportion is mainly caused by the structure of self-retained risks and retroceded risks. The retrocession mainly covered large risks and possible great losses. The portfolio retained by Bosna RE comprises mostly the risks of relatively small sum insured resulting in increase of number of losses and amount of average indemnification. Actually, Bosna RE's maximum self-retentions were not increased but used in a way that enabled more extensive retention of reinsurance premium under lower exposure to great losses. Therefore, considering all factors influencing the safety of a reinsurer, necessary precautions, clear perception of any potential hazard and additional protection, it is necessary to put emphasis on active role of

dodatne zaštite, neophodno je aktivnu ulogu Bosna RE kao reosiguravača još više potencirati. Naravno ovaj zadatak bi bio mnogo lakši kada bi osiguravači započeli sa realnom primjenom tarifa premija.

U strukturi premije reosiguranja, koja je ostvarena u Bosna RE tokom 2008. godine nije bilo značajnijih pomjerenja, poredeći sa prethodnom godinom. U ostvarenoj premiji i dalje dominira auto-kasko sa 23.83%. Ova vrsta osiguranja je sa 29.02%, odnosno 28.69%, koliko je učestvovala u ukupno ostvarenoj premiji reosiguranja u 2007. godini pala na kako je već rečeno 28.83%, odnosno nominalno za gotovo KM 3 miliona. Osnovni razlog je otkazivanje ugovora o reosiguranju auto-kaska od strane Bosna-Sunce Osiguranja. Nakon auto-kaska slijede grupe osiguranja 08 i 09 (osiguranje požara i ostala imovinska osiguranja). U grupi 09 došlo je do pada učešća ove vrste osiguranja u ukupno ostvarenoj premiji, što je posljedica smanjenja učešća Bosna RE na jednom od većih ugovora sa tržišta R Makedonije.

U ostalim grupama osiguranja nema većih promjena. Možda treba naglasiti grupu osiguranja 19 (život) čije je učešće značajno poraslo, sa 1.66%, tj. 1.16% na 3.68%, što je više od dva puta.

Pregled strukture premije reosiguranja dan je u Tabeli 7.

Bosna RE as reinsurer. This would be easier to realize if the insurers start applying accurate premium rates.

In comparison to previous year, the structure of reinsurance premium recorded by Bosna RE in 2008 has not significantly changed. A Motor Hull with participation of 23.83% still dominates in recorded premium. This insurance class, which participated with 29.02%, i.e. 28.69% in overall reinsurance premium in 2007, fell, as mentioned above, to 28.83%, i.e. for nominal value of almost KM 3 million. This was the result of termination of Motor Hull reinsurance treaty by Bosna –Sunce Osiguranje. Next to Motor Hull are No. 08 and No. 09 insurance classes (Fire and Property Other). The participation of No. 09 Class in overall premium fell as a consequence of decrease of Bosna RE participation in one of the larger treaty from R Macedonia market.

As for the other insurance classes, there were no serious changes. It may be worth mentioning that participation of No.19 insurance class (Life) significantly increased from 1,66% i.e. 1.16% to 3.68% which means more than two times.

The structure of reinsurance premium is shown in Table 7.

Tabela 7
STRUKTURA PREMIJE REOSIGURANJA PO
VRSTAMA OSIGURANJA

Table 7
THE STRUCTURE OF REINSURANCE
PREMIUM PER INSURANCE CLASSES

		2007	2007 IV kv / 2007 IV qtr	2008	2007	2007 IV kv / 2007 IV qtr	2008
1	Osiguranje od nezgode / Accident	2.387.256	2.084.526	2.572.642	4,93%	5,08%	5,62%
2	Zdravstveno osiguranje / Health	1.200.135	931.761	731.060	2,48%	2,27%	1,60%
3	Osiguranje cestovnih vozila - kasko / Motor Hull	14.037.622	11.769.120	10.914.629	29,02%	28,69%	23,83%
4	Osiguranje tračnih vozila / Railway Hull	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
5	Osiguranje zračnih letjelica - kasko / Aircraft Hull	415.465	331.707	597.988	0,86%	0,81%	1,31%
6	Osiguranje pomorskog, riječnog i jezerskog kaska / Marine Hull	56.384	56.384	71.903	0,12%	0,14%	0,16%
7	Osiguranje robe u prevozu / Goods in Transit	2.366.628	1.987.442	2.479.929	4,89%	4,84%	5,41%
8	Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti / Fire and Other Perils	9.191.104	7.893.526	10.180.916	19,00%	19,24%	22,23%
9	Ostala osiguranja imovine / Property Other	10.223.010	8.572.974	8.860.406	21,13%	20,90%	19,34%
10	Osiguranje od automobilske odgovornosti / Motor TPL	5.533.232	5.029.807	5.710.696	11,44%	12,26%	12,47%
11	Osiguranje od odgovornosti u zračnom prometu / Aviation TPL	318.505	266.992	363.472	0,66%	0,65%	0,79%
12	Osiguranje od odgovornosti brodara / Marine TPL	237	237	1.202	0,00%	0,00%	0,00%
13	Ostala osiguranja od odgovornosti / General Liability	1.572.658	1.377.105	1.494.737	3,25%	3,36%	3,26%
14	Osiguranje kredita / Credit	5.462	5.462	0	0,01%	0,01%	0,00%
15	Osiguranje jemstva / Guarantee	6.233	6.233	0	0,01%	0,02%	0,00%
16	Osiguranje različitih finansijskih gubitaka / Financial Loss	258.024	239.601	139.555	0,53%	0,58%	0,30%
17	Osiguranje pravne zaštite / Legal Protection	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
18	Osiguranje pomoći / Assistance	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
19	Životna osiguranja (osiguranja života i rentna osiguranja) / Life Assurance (Life Assurance and Annuity Assurance)	802.240	473.959	1.683.288	1,66%	1,16%	3,68%
	SVEUKUPNO / TOTAL	48.374.195	41.026.836	45.802.424	100,00%	100,00%	100,00%

Ono što je neophodno naglasiti je činjenica da i nadalje postoji problem nefunkcionisanja entitetskih agencija za nadzor osiguranja. U takvoj situaciji ostaje mesta za rad društava za osiguranje koji je u dosta slučajeva van okvira zakona. Bosna RE kao specijalizovano društvo za reosiguranje taj način rada posebno osjeti. I pored stalnih kontakata sa Agencijom za nadzor osiguranja u F BiH pa i Agencijom u R Srpskoj, malo toga se promijenilo. Oni koji su kršili zakon i nadalje to rade, a u nekim prilikama i sama Agencija pomaže takvu praksu (Agencija u RS), izdajući dozvole za reosiguranje kod inozemnog reosiguravača, mimo odredaba entitetskog zakona. Zbog ovakve prakse Bosna RE i nadalje gubi značajan premijski prihod. Nadalje, slaba kontrola primjene tarifa premija od strane agencija, dovodi do usporenog rasta premije osiguranja što se velikim dijelom odražava i na premiju reosiguranja. Gubitak industrije osiguranja po ovom osnovu može se procijeniti na oko 30%, pa čak i više.

Potvrda za veliki dio konstatacija ranije iznesenih može se naći u poređenju strukture premije reosiguranja i šteta reosiguranja. U ukupnoj strukturi šteta najveće učešće imaju štete u vrstama osiguranja auto-kasko i nezgoda. Ove dvije vrste čine gotovo 60% svih šteta reosiguranja, a samo oko 30% premije. Razlozi su već ranije objašnjavani, konkurenčija, smanjenje premije, povećanje broja šteta i prosječne visine štete, doveli su do ovakvog stanja. Nažalost, Bosna RE u svom samoprdržaju drži veliki dio ovog posla, jer sa ovakvim rezultatima teško je naći kompenzaciju kroz retrocesiju. Struktura šteta reosiguranja dana je u narednoj tabeli.

It must be noted that still there is a problem in functioning of entities' insurance supervisory agencies. Such a situation gives the space for insurance companies' activities that are often beyond the law. Bosna RE as a company specialized in reinsurance business is well aware of such activities. Despite close contacts with F BH Supervisory Agency and, to some extent, with R Srpska Supervisory Agency, a little has changed. Those acting contrary to law regulations keep doing it even assisted by the Agency itself (R of Srpska Agency) through approving reinsurance cover with foreign reinsurers. Due to this practice Bosna RE loses a considerable amount of premium income. In addition, insufficient control of premium rate application by Supervisory Agency brings about lower growth of insurance premium and consequently of reinsurance premium. The loss that insurance industry suffered in this way could be estimated to 30% or more.

The most of the abovementioned assertions can be confirmed by comparison of reinsurance premium and losses. The greatest participation in overall structure of losses is that of Motor Hull and Accident. Those two insurance classes make almost 60% of total reinsurance losses with contribution of only 30% of premium. The reasons that lead to such situation were already indicated - competition, premium decrease and increase in number and average volume of losses. Unfortunately, most of this business is self-retained by Bosna RE since it is difficult, considering the results, to compensate it through retrocession. The structure of reinsurance losses is given in the following table.

Tabela 8
STRUKTURA ŠTETA REOSIGURANJA PO
VRSTAMA OSIGURANJA

Table 8
THE STRUCTURE OF REINSURANCE
LOSSES PER INSURANCE CLASSES

		2007	2007 IV kv / 2007 IV qtr	2008	2007	2007 IV kv / 2007 IV qtr	2008
1	Osiguranje od nezgode / Accident	1.665.547	1.278.692	2.256.671	8,26%	7,56%	12,28%
2	Zdravstveno osiguranje / Health	317.849	242.229	181.267	1,58%	1,43%	0,99%
3	Osiguranje cestovnih vozila - kasko / Motor Hull	8.786.277	7.194.701	8.748.526	43,58%	42,56%	47,61%
4	Osiguranje tračnih vozila / Railway Hull	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
5	Osiguranje zračnih letjelica - kasko / Aircraft Hull	292.062	292.062	0	1,45%	1,73%	0,00%
6	Osiguranje pomorskog, riječnog i jezerskog kaska / Marine Hull	27.873	27.873	36.079	0,14%	0,16%	0,20%
7	Osiguranje robe u prevozu / Goods in Transit	1.678.074	1.677.483	532.173	8,32%	9,92%	2,90%
8	Osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti / Fire and Other Perils	2.082.272	1.796.293	1.752.028	10,33%	10,63%	9,53%
9	Ostala osiguranja imovine / Property Other	4.321.983	3.493.643	3.616.268	21,44%	20,67%	19,68%
10	Osiguranje od automobilske odgovornosti / Motor TPL	803.565	777.959	716.285	3,99%	4,60%	3,90%
11	Osiguranje od odgovornosti u zračnom prometu / Aviation TPL	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
12	Osiguranje od odgovornosti brodara / Marine TPL	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
13	Ostala osiguranja od odgovornosti / General Liability	65.523	46.757	183.923	0,32%	0,28%	1,00%
14	Osiguranje kredita / Credit	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
15	Osiguranje jemstva / Guarantee	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
16	Osiguranje različitih finansijskih gubitaka / Financial Loss	0	0	21.292	0,00%	0,00%	0,12%
17	Osiguranje pravne zaštite / Legal Protection	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
18	Osiguranje pomoći / Assistance	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
19	Životna osiguranja (osiguranja života i rentna osiguranja) / Life Assurance (Life Assurance and Annuity Assurance)	121.598	76.426	332.629	0,60%	0,45%	1,81%
	SVEUKUPNO / TOTAL	20.162.622	16.904.119	18.377.141	100,00%	100,00%	100,00%

Struktura premije i šteta reosiguranja, prema porijeklu (Bosna i Hercegovina, inozemstvo) dana je u narednoj tabeli i grafikonima 7 i 8. Premija reosiguranja ostvarena u BiH je porasla za 9.01% u odnosu na četiri kvartala 2007. godini, odnosno zabilježila je pad od 7.78% u odnosu na finansijsku 2007. godinu. U odnosu na prethodnu godinu, premija reosiguranja iz inozemstva je povećana za 32.25%, odnosno 14.34%. Ovo je rezultat nešto većeg iskoraka Bosna RE na međunarodno tržište reosiguranja.

Tabela 9
STRUKTURA PREMIJE I ŠTETA
REOSIGURANJA PREMA PORIJEKLU

Premija / Premium	Bosna RE ZEMLJA / HOME	Bosna RE INOZEMSTVO / ABROAD	Bosna RE d.d. UKUPNO / TOTAL
2000	13.555.882	3.205.362	16.761.244
2001	15.674.147	4.506.575	20.180.723
2002	19.239.233	5.316.793	24.556.026
2003	18.601.747	9.094.912	27.696.659
2004	17.850.509	13.135.741	30.986.250
2005	22.566.434	7.597.162	30.163.596
2006	24.969.619	4.962.728	29.932.347
2007	43.005.816	5.368.379	48.374.195
2007 IV kv / 2007 IV qtr	36.385.253	4.641.583	41.026.836
2008	39.663.779	6.138.645	45.802.424

The structure of reinsurance premium and losses according to the origin (Bosnia and Herzegovina, foreign countries) is shown in the following table and graphs 7 and 8. the reinsurance premium recorded in BH increased for 9.01% compared to four quarters of 2007, i.e. decreased for 7.78% in comparison to 2007 financial year. Compared to last year, the reinsurance premium realised abroad increased for 32.25%, i.e. 14.34%. This is a result of more resolute entrance of Bosna RE into international reinsurance market.

Table 9
THE STRUCTURE OF REINSURANCE
PREMIUM AND LOSSES ACCORDING TO
THE ORIGIN

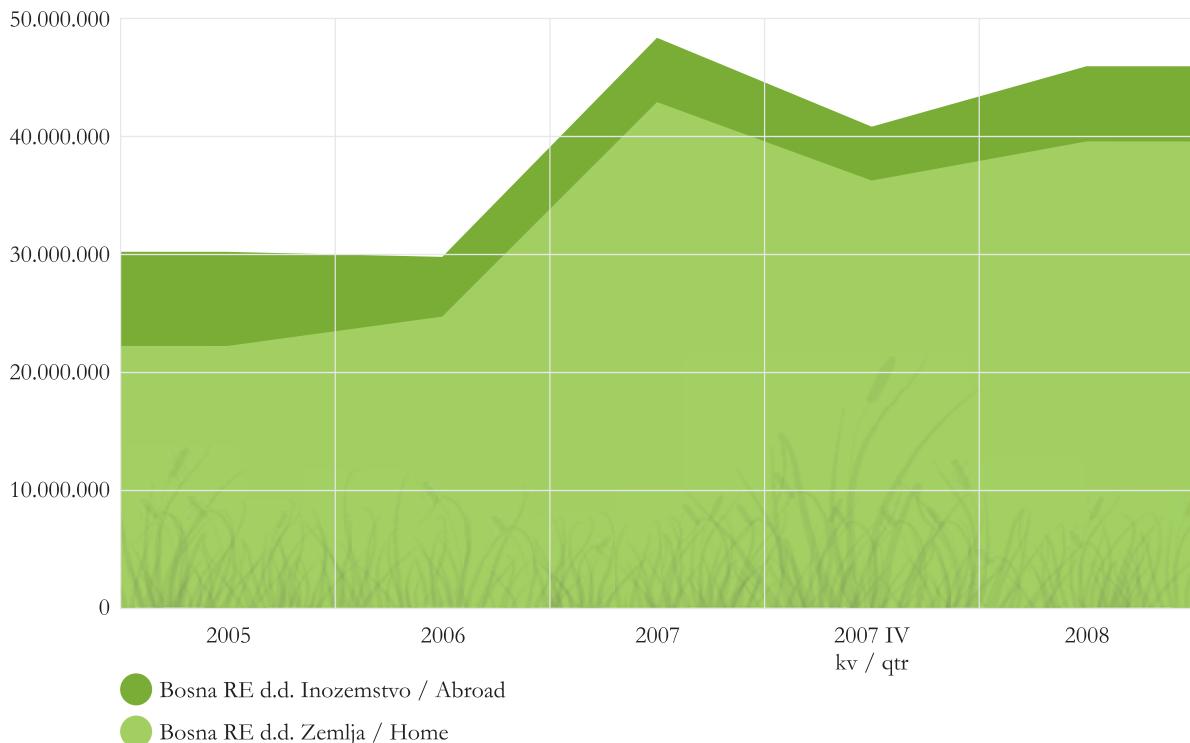
Štete / Losses	Bosna RE ZEMLJA / HOME	Bosna RE INOZEMSTVO / ABROAD	Bosna RE d.d. UKUPNO / TOTAL
2000	5.108.763	2.207.555	7.316.318
2001	5.292.728	1.998.184	7.290.913
2002	5.731.289	2.026.723	7.758.011
2003	7.629.373	2.208.953	9.838.326
2004	7.512.720	6.066.574	13.579.294
2005	12.641.361	6.868.222	19.509.583
2006	11.530.780	2.554.199	14.084.978
2007	17.673.220	2.489.402	20.162.622
2007 IV kv / 2007 IV qtr	14.895.256	2.008.863	16.904.119
2008	15.076.677	3.300.464	18.377.141

Rezultat ovog povećanja je i povećanje šteta reosiguranja u inozemstvu.

The result of this increase is simultaneous increase of reinsurance losses recorded abroad.

Grafikon 7

KRETANJE PREMIJE REOSIGURANJA
OSTVARENE U BIH I INOZEMSTVU

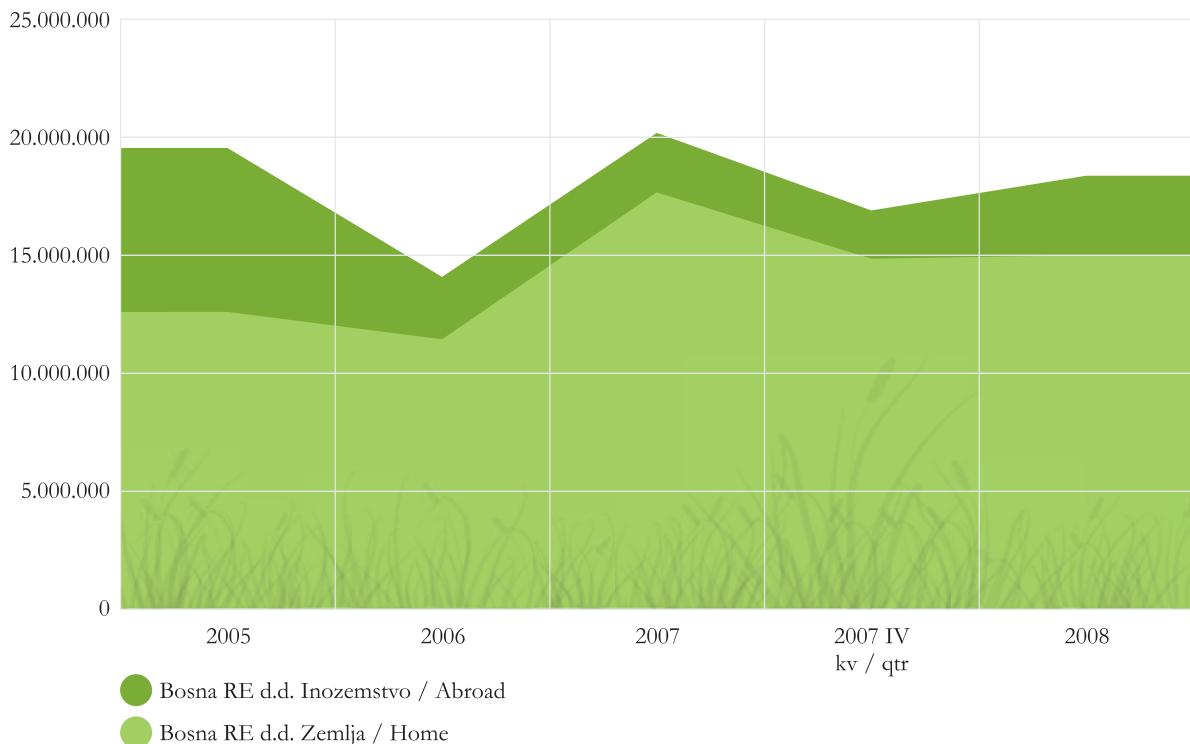

Graph 7

REINSURANCE PREMIUM REALISED IN BIH
AND ABROAD

Grafikon 8

KRETANJE ŠTETA REOSIGURANJA
OSTVARENIH U BIH I INOZEMSTVU

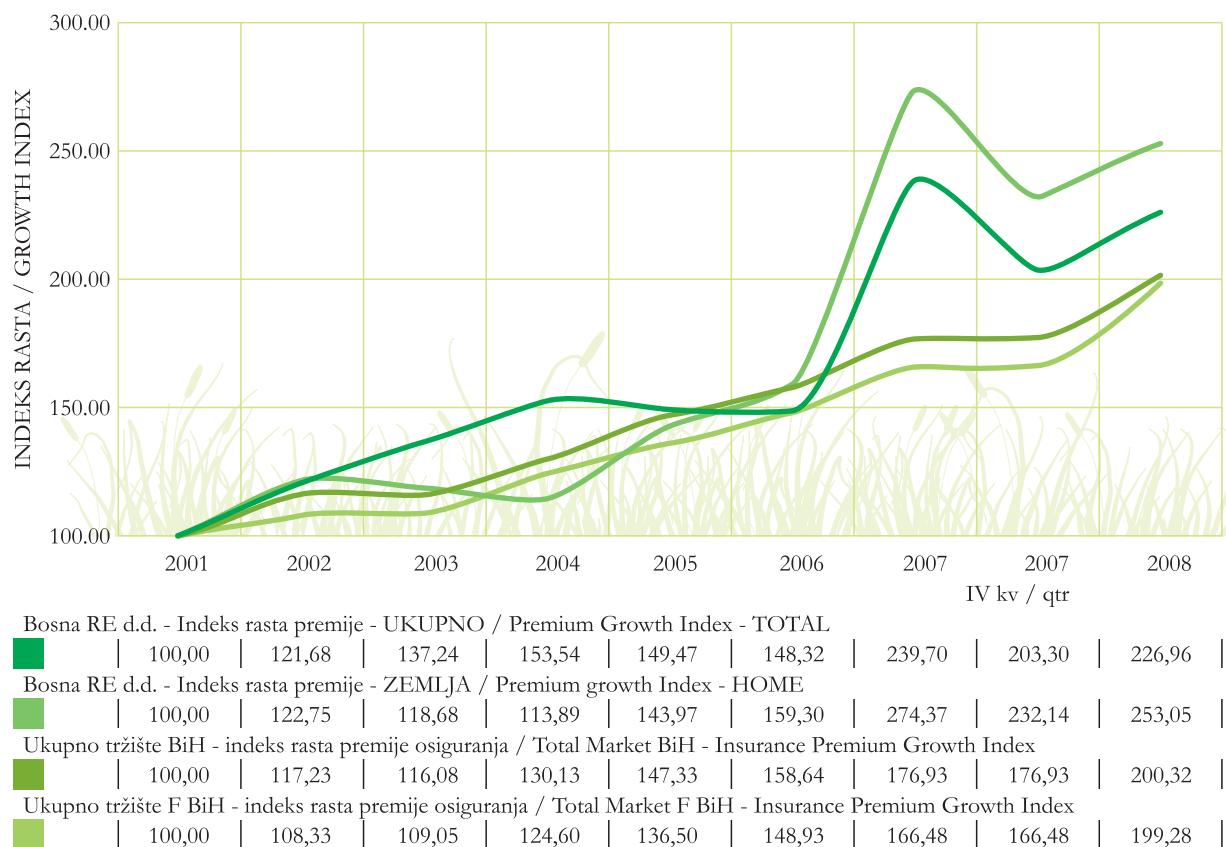
Graph 8

REINSURANCE LOSSES REALISED IN BIH
AND ABROAD

S obzirom da je tržište reosiguranja Bosne i Hercegovine prioritetno za Bosna RE, u narednom grafikonu dana je usporedba kretanja indeksa ostvarene premije reosiguranja u BiH i ostvarene premije osiguranja na ovom tržištu. Iako je porast premije reosiguranja brži od rasta premije osiguranja u cijelokupnom promatranom periodu, niti sa jednim od ovih rezultata teško da se može biti zadovoljan. Premija osiguranja raste veoma sporo, tako da još uvijek nije dosegla nivo od 1991. godine. Premija reosiguranja manje-više prati ovako spori rast. Nakon tri godine stagnacije premija reosiguranja ostvarena u 2007. godini ima najbolji do sada zabilježeni rast. Možda je važno naglasiti da je premija reosiguranja za 2008. godinu, u poređenju sa četiri kvartala 2007. porasla za 9.01% što je manje od rasta premije osiguranja u 2008. godini u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 9

INDEKS RASTA PREMIJE REOSIGURANJA BOSNA RE, OSTVARENE U BiH U ODNOSU NA PREMIJU OSIGURANJA OSTVARENE U BiH I FEDERACIJI BiH ZA PERIOD 1996.-2008. GODINA

Considering the priority of BH insurance market for Bosna RE activities, the following graph gives comparable ratio of reinsurance and insurance premium growth indexes recorded at BH market. Although the reinsurance premium grows faster than the insurance premium for the same period, none of these results are satisfying. The insurance premium grows slowly so it has not yet reached the level it had in 1991. The reinsurance premium, more or less, follows this slow growth. After three years of stagnation, the reinsurance premium achieved in 2007 recorded the best growth rate so far. Perhaps it is important to emphasize, that reinsurance premium for 2008 compared with four quarters of 2007 increased for 9.01%, which is less than insurance premium increase for 2008 compared to the previous year.

Graph 9

BOSNA RE REINSURANCE PREMIUM GROWTH INDEX REALISED IN BiH COMPARED TO INSURANCE PREMIUM REALISED IN BiH AND FEDERATION OF BiH PERIOD 1996-2008

Tabela 9

UDIO PREMIJE REOSIGURANJA U
UKUPNOJ PREMIJI OSIGURANJA U BiH

Table 9

PARTICIPATION OF REINSURANCE
PREMIUM IN TOTAL INSURANCE
PREMIUM IN BiH

Godina / Year	Premija osiguranja u BiH / Insurance Premium in BiH	Premija osiguranja F BiH / Insurance Premium in F BiH	Premija reosiguranja u BiH koju je realizovala Bosna RE / BiH Reinsurance Premium Realised By Bosna RE	Premija reosiguranja u BiH koju su realizirali inozemni reosiguravači ¹⁾ / BiH Reinsurance Premium Realised By Foreign Reinsurers ¹⁾	Ukupna premija reosiguranja ostvarena u BiH / Total Reinsurance Premium Realised in BiH
1996	62.306.476	62.306.476	2.377.100	47.542	2.424.642
2003	263.866.897	194.481.149	18.601.747	2.604.245	21.205.991
2004	295.804.289	222.219.406	17.850.509	2.677.576	20.528.085
2005	334.882.361	243.451.197	22.566.434	3.384.965	25.951.399
2006	360.589.164	265.603.761	24.969.619	4.244.835	29.214.454
2007	402.180.549	296.914.582	43.005.816	7.741.047	50.746.863
2007 IV kv / qtr	402.180.549	296.914.582	36.385.253	6.549.345	42.934.598
2008	455.340.202	355.407.220	39.663.779	7.337.799	47.001.578

Godina / Year	Udio ukupne premije reosiguranja u ukupnoj premiji osiguranja / Participation of Total Reinsurance Premium in Total Insurance Premium	Udio premije reosiguranja Bosna RE u ukupnoj premiji osiguranja BiH / Participation of Bosna RE Reinsurance Premium in Total Insurance Premium in BiH	Udio premije reosiguranja ostalih reosiguravača u ukupnoj premiji osiguranja u BiH / Participation of Reinsurance Premium of Other Reinsurers in Total Insurance Premium in BiH	Udio premije reosiguranja Bosna RE u ukupnoj premiji osiguranja Federacije BiH / Participation of Reinsurance Premium of Bosna RE in total Insurance Premium in Federation of BiH
1996	3,89%	3,82%	0,08%	3,82%
2003	8,04%	7,05%	0,99%	9,56%
2004	6,94%	6,03%	0,91%	8,03%
2005	7,75%	6,74%	1,01%	9,27%
2006	8,10%	6,92%	1,18%	9,40%
2007	12,62%	10,69%	1,92%	14,48%
2007 IV kv / qtr	10,68%	9,05%	1,63%	12,25%
2008	10,32%	8,71%	1,61%	11,16%

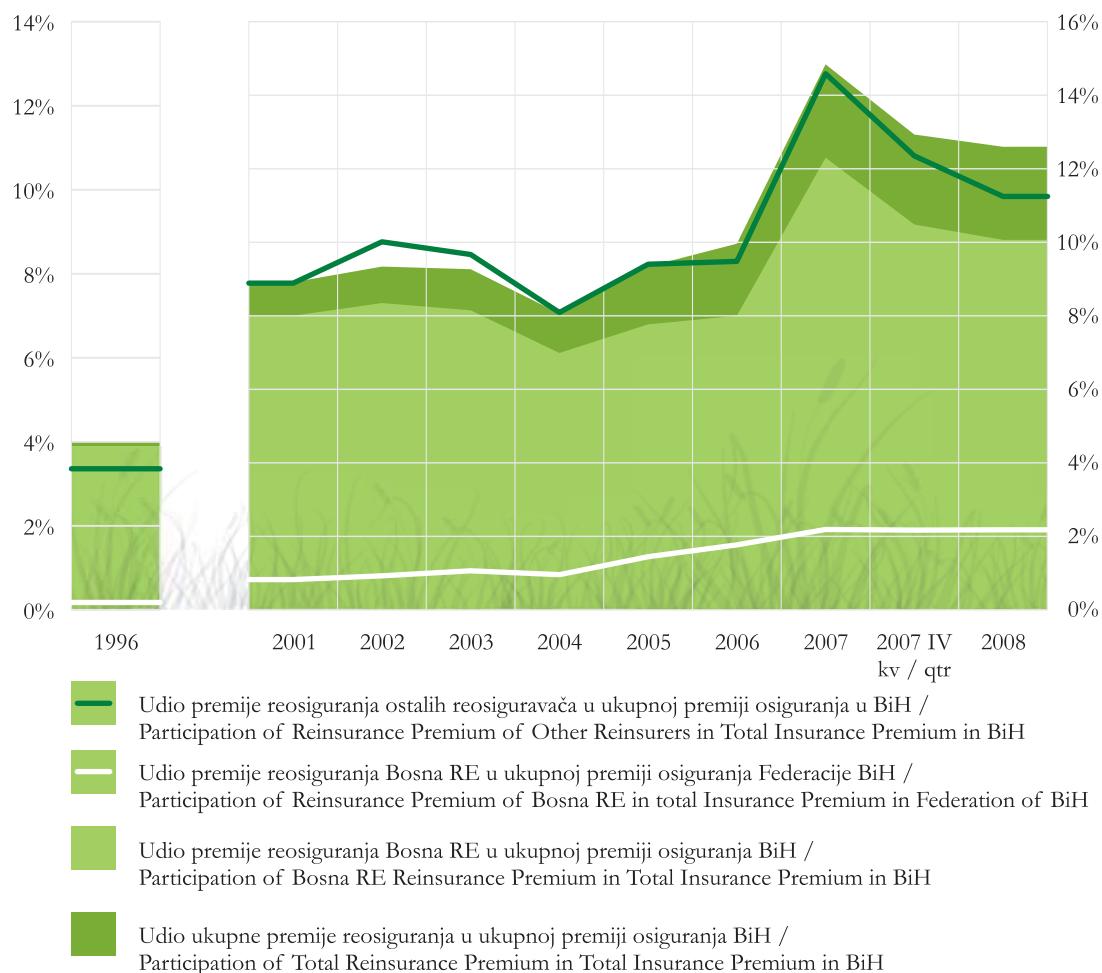
NAPOMENA 1): Pouzdani podaci o premiji
reosiguranja drugih društava za osiguranje koji rade
na tržištu BiH ne postoje. Navedeni iznosi su računati
na osnovu pretpostavki i dostupnih informacija.
Stoga navedene iznose treba promatrati sa određenom
rezervom.

NOTE 1): Reliable data on the reinsurance premiums
for other insurance companies that operate in the market
of Bosnia and Herzegovina does not exist. The specified
amounts were calculated based on the assumptions and
available information. Therefore the amounts should be
seen with all due reservations.

Na kraju treba naglasiti da je Bosna RE jedini bosanskohercegovački reosiguravač koji ima dozvolu za rad na teritoriji BiH. To ne znači i da je jedini koji radi ugovore o reosiguranju za društva za osiguranje registrirana u BiH. Prema dostupnim pokazateljima urađena je tabela 9, u kojoj je dan pregled kretanja premije osiguranja i reosiguranja u BiH i F BiH. Iako su podaci o premiji reosiguranja drugih reosiguravača nepouzdani, ipak je sigurno da gotovo $\frac{1}{4}$ ukupne premije reosiguranja BiH tržišta osiguranja, pripada drugim društvima za reosiguranje.

Grafikon 10

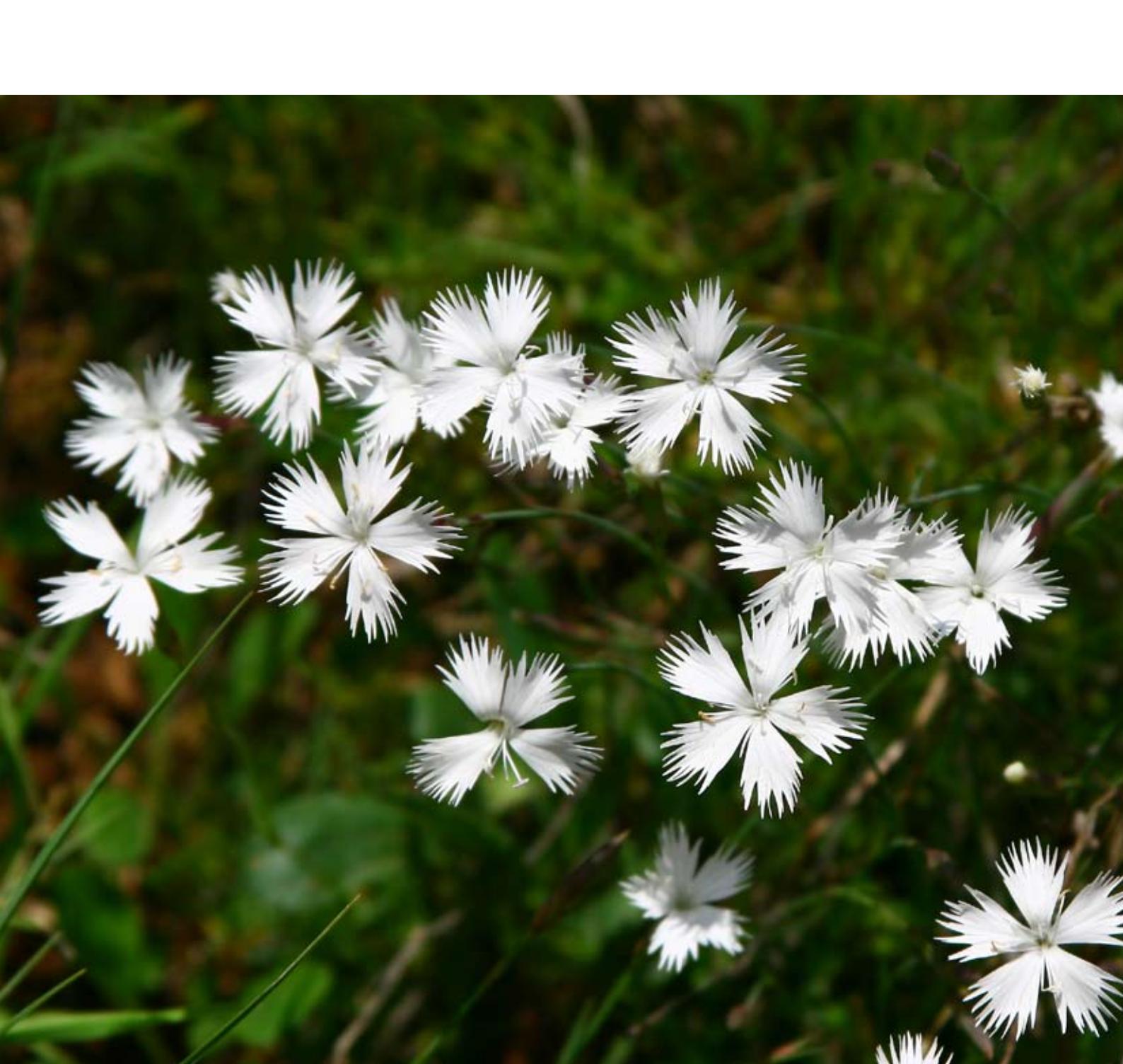
UDIO PREMIJE REOSIGURANJA U UKUPNO OSTVARENOJ PREMIJI OSIGURANJA TRŽIŠTA BiH

Finally it should be noted that Bosna RE is the only BH reinsurer that has valid licence to operate at BH territory. That does not mean that Bosna RE is the only company providing reinsurance protection for insurance companies registered in BH. The Table 9, which gives the review of insurance and reinsurance premium in BH and F BH, is based on available indicators. Although data on the reinsurance premiums recorded by the other reinsurers are unreliable, it is certain that almost $\frac{1}{4}$ of total reinsurance premium recorded at BH insurance market belongs to other reinsurance companies.

Graph 10

PARTICIPATION OF REINSURANCE PREMIUM IN TOTAL INSURANCE PREMIUM REALISED AT BiH MARKET

Dianthus petraeus Waldst. et Kit.

Stijenski karanfil

Endemična biljna vrsta Bosne i Hercegovine koja raste i u susjednim balkanskim zemljama. Ovo je planinski karanfil sniježnobijelih mirisnih cvjetova koji se zbog svoje ljepote često i uzgaja.

Prema crvenoj listi ugroženih biljnih vrsta Bosne i Hercegovine stijenski karanfil spada u rijetke (R) biljne vrste.

Dianthus petraeus Waldst. et Kit.

Fragrant Snowflake

Fragrant Snowflake is endemic herb specie of BiH widespread in neighbouring Balkan countries. This is a mountain carnation with snow-white scented flowers. It is widely cultivated due to its exquisite appearance.

According to Red List of Endangered Herb Species of BiH Fragrant Snowflake is categorized as rare (R) herb specie.

5. STANJE KAPITALA BOSNA RE

Stanje kapitala Bosna RE dano je u narednoj tabeli:

Tabela 10

	Stanje 31. decembra 2004. / At 31 December 2004	Stanje 31. decembra 2005. / At 31 December 2005	Stanje 31. decembra 2006. / At 31 December 2006	Stanje 31. decembra 2007. / At 31 December 2007	Stanje 31. decembra 2008. / At 31 December 2008
Dionički kapital / Share Capital	5.029.700	5.029.700	5.029.700	5.029.700	5.029.700
Revalor.rezerve / Revaluation reserves	0	0	0	0	-188.993
Vlastite dionice / Treasury Shares	0	0	-18.200	0	-18.200
Rezerve (zakonske i statutarne) / Reserves (Legal and Statutory)	4.263.020	4.949.081	6.495.633	6.692.433	10.244.780
Zadržana dobit / Retained Earnings	1.208.437	2.179.225	2.699.185	4.520.893	2.827.147
Ukupno / Total	10.501.157	12.158.006	14.206.318	16.243.026	17.894.434
Bazni indeks rasta kapitala	100	115,78	135,28	154,68	170,4
Lančani indeks rasta kapitala	100	115,78	116,85	114,34	110,17

Kapital Bosna RE-a u 2008. godini uvećan je za 10.17% u odnosu na 2007. godinu. Dionički kapital je ostao na istom nivou, kao i u 2006. godini, jer nije bilo potrebno njegovo povećanje po bilo kojem osnovu. Zakonske i statutarne rezerve su uvećane za 53.08%, što predstavlja uvećanje za dio dobiti ostvarene za 2008. godinu i neraspoređene dobiti iz prethodnih godina.

5. BOSNA RE CAPITAL

The review of Bosna RE capital is given in the following table:

Table 10

	Stanje 31. decembra 2004. / At 31 December 2004	Stanje 31. decembra 2005. / At 31 December 2005	Stanje 31. decembra 2006. / At 31 December 2006	Stanje 31. decembra 2007. / At 31 December 2007	Stanje 31. decembra 2008. / At 31 December 2008
Dionički kapital / Share Capital	5.029.700	5.029.700	5.029.700	5.029.700	5.029.700
Revalor.rezerve / Revaluation reserves	0	0	0	0	-188.993
Vlastite dionice / Treasury Shares	0	0	-18.200	0	-18.200
Rezerve (zakonske i statutarne) / Reserves (Legal and Statutory)	4.263.020	4.949.081	6.495.633	6.692.433	10.244.780
Zadržana dobit / Retained Earnings	1.208.437	2.179.225	2.699.185	4.520.893	2.827.147
Ukupno / Total	10.501.157	12.158.006	14.206.318	16.243.026	17.894.434
Bazni indeks rasta kapitala	100	115,78	135,28	154,68	170,4
Lančani indeks rasta kapitala	100	115,78	116,85	114,34	110,17

Bosna RE capital was increased for 10.17% in 2008 compared to 2007. Share capital remained at the level of 2006 since there were no reasons for its increase. The law and statutory reserves increased for 53.08% which denotes an increase for the portion of profit recorded in 2008 and unallocated earnings from previous years.

Povrat na ukupno raspoloživi kapital iznosi:

Tabela 11

	2005	2006	2007	2008
Dobit prije oporezivanja / Profit Before Tax	2,549,308	2,972,310	2,607,935	2,715,482
Porez na dobit / Tax on Profit	490,083	453,125	155,192	353,911
Neto dobit / Net Profit	2,059,225	2,519,185	2,452,743	2,361,571
Prosječan raspoloživi kapital / Average Eqity	11,329,582	13,182,162	15,224,672	17,068,730
ROE	18.18%	19.11%	16.11%	13.84%

Grafikon 11

POVRAT NA RASPOLOŽIVI KAPITAL U PERIODU 2005.-2008. GODINA

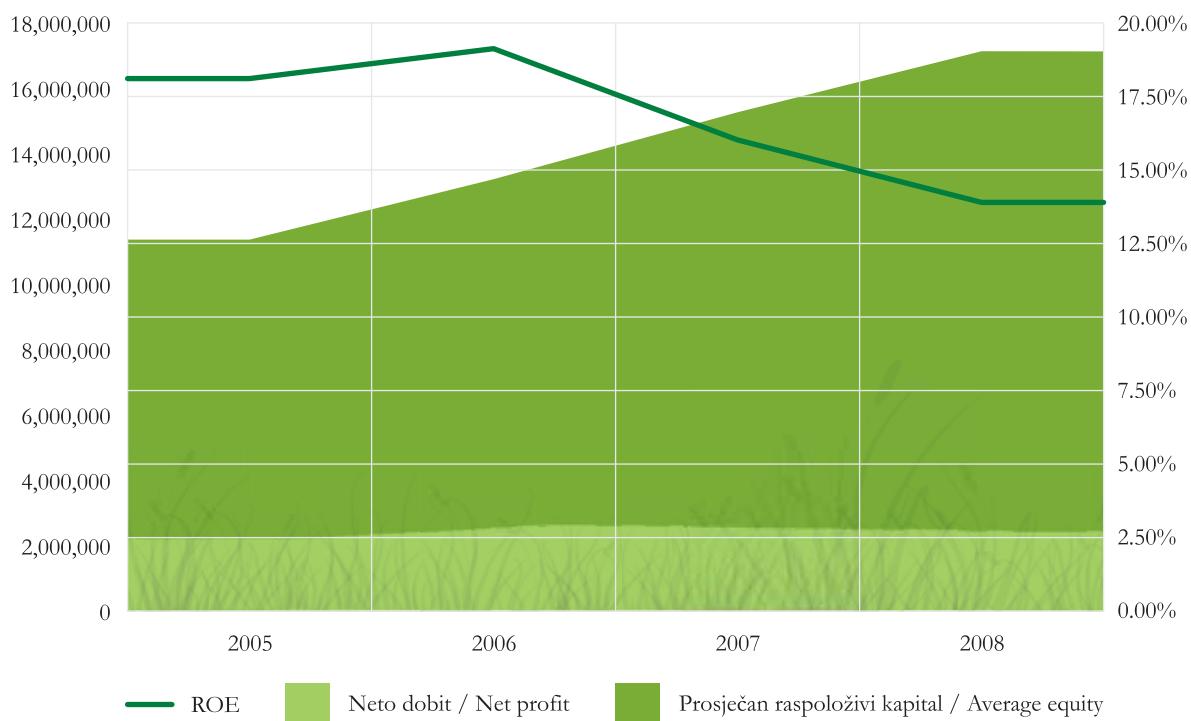
Return on total equity amounts:

Table 11

	2005	2006	2007	2008
Dobit prije oporezivanja / Profit Before Tax	2,549,308	2,972,310	2,607,935	2,715,482
Porez na dobit / Tax on Profit	490,083	453,125	155,192	353,911
Neto dobit / Net Profit	2,059,225	2,519,185	2,452,743	2,361,571
Prosječan raspoloživi kapital / Average Eqity	11,329,582	13,182,162	15,224,672	17,068,730
ROE	18.18%	19.11%	16.11%	13.84%

Graph 11

RETURN ON EQUITY FOR THE PERIOD 2005 -2008

6. OSTVARENJE PRIHODA I RASHODA

Bilans stanja i Bilans uspjeha za poslovnu 2008. godinu sačinjeni su na osnovu Zakona o osiguranju, Zakona o računovodstvu i Kodeksa računovodstvenih načela i Računovodstvenih standarda. Neovisna revizorska kuća Deloitte d.o.o. iz Sarajeva izvršila je reviziju finansijskih izvještaja i dala svoje neovisno revizorsko mišljenje, koje je sastavni dio bilansnih izvještaja. Iako ne postoji zakonska obaveza angažovanja međunarodne revizorske kuće, zbog izrazitog međunarodnog karaktera reosiguranja, Uprava Bosna RE-a je postavila taj standard u poslovanju.

Osnovna načela odnosno pravila i metode ocjenjivanja bilansnih pozicija koja su primjenjivana u poslovanju u protekloj godini su:

- Materijalna i nematerijalna stalna sredstva vode se po nabavnoj vrijednosti.
- Amortizacija se obračunava po linearnoj metodi, uz primjenu Odluke Vlade Federacije BiH, kao i odluke Uprave Društva.
- Revalorizacija stalnih sredstava, potraživanja i obaveza nisu vršene jer je indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda ispod 10%.
- Potraživanje i obaveze iz inostranstva kursiraju se po srednjem kursu na dan 31.12.2008. godine.

6. INCOME AND EXPENSES

Balance Sheet and Profit and Loss Account for 2008 are made in accordance to the Insurance Law, Accounting Law and Code of Accounting Principles and Accounting Standards. Independent Auditors, Deloitte d.o.o. Sarajevo, audited financial statements and issued its independent auditors report that is incorporated in balance statements. Although the law does not prescribe engagement of an international auditor, due to pronounced international character of reinsurance industry, Bosna RE Management established it as its business standard.

The basic principles, rules and methods of valuation of balance items applied in business operation for the last year were:

- Tangible and non-tangible assets are recorded at their purchase value.
- Depreciation is calculated per linear method, applying the Decision by Government of Federation of BH and decision of the Management of the Company.
- Revaluation of permanent assets, receivables and liabilities has not been done as price index of manufacturers of industrial product was lower than 10%.
- Receivables and liabilities from abroad are converted under the average rate of exchange as at 31 December 2008.

Neophodno je napomenuti u tabeli izvještaja urađeno je prilagođavanje radi mogućnosti upoređivanja i to:

2007. godina, prikazana je prema stvarnim rezultatima, što znači da ova godina sadrži IV kvartal 2006. godine i I, II, III i IV kvartal 2007. godine. Da bi se mogla raditi poređenja ostvarenja 2008. godine i 2007. godine, trebalo je iz 2007. godine ukloniti efekte IV kvartala 2006. To je i urađeno i kolona 2 tabele predstavlja podatke za I, II, III i IV kvartal 2007. godine.

Ostvareni ukupan prihod u 2008. godini iznosi KM 39.30 miliona, što je za 5,06% više u odnosu na ostvarenje u 2007. godini, odnosno za 24.14% više od četiri kvartala 2007. godine.

Bruto premija reosiguranja iznosi KM 45.80 miliona. Neto premijski prihod je KM 20.02 miliona.¹ Značajan porast premije iz inozemstva u odnosu na planirani i ostvarenja u 2007. godini, već je komentiran u dijelu izvještaja koji se odnosi na ostvarenje premije reosiguranja.

Premija retrocesije iznosi KM 25.77 miliona.

Provizija koja je dobivena po osnovu retrocesije iznosi KM 6.14, miliona.

Ukupni rashodi za 2008. godinu iznose KM 36.59 miliona. Najveći dio rashoda predstavljaju bruto štete reosiguranja koje iznose KM 18.37 miliona, što je za 2.03% više od plana za 2008. godinu, odnosno za 8.71% više od ostvarenja za isti period prethodne godine. Neto štete na teret Bosna RE iznose 13.30 miliona. Razlozi ovako visokog povećanja neto šteta su dani u prethodnim razmatranjima.

It is necessary to note that, for the purpose of comparison, the table of the report is adjusted as follows:

The result recorded in 2007 is presented in its actual value i.e. it comprised IV Quarter of 2006 and I, II, III and IV Quarters of 2007. In order to compare the result of 2008 and 2007, the effects of IV Quarter of 2006 should be eliminated from the results for 2007. That was done and column 2 of the Table represents data on I, II, III and IV Quarter of 2007.

Total income realized in 2008 amounts KM 39.30 million, for 5.06% more than in 2007, i.e. for 24.14% more than realized in four quarters of 2007.

The gross reinsurance premium amounts KM 45.80 million. The net premium income is KM 20.02 million.¹ A considerable growth of premium income realized abroad in relation to plans and realization in 2007 we have discussed earlier in the part of the report which refers to reinsurance premium realization.

A retrocession premium amounts KM 25.77 million.

A retrocession commission amounts to KM 6.14 million.

The total expenses in 2008 amounts KM 36.59 million. The gross reinsurance claims in the amount of KM 18.37 million made the greatest portion of expenses, for 2.07% more than planned in 2008 i.e. for 8.71% more than recorded in the same period last year. The net claims paid by Bosna RE amounts KM 13.30 million. We have discussed the causes of such an increase of net claims earlier in this text.

¹ Komentari procentualnog povećanja ili smanjenja neće biti navođeni u tekstu, izuzev ukoliko se ne radi o značajnom odstupanju.

¹ The comments on percentage of increase or decrease shall not be discussed in text unless the difference is significant.

Provizija reosiguranja koju Bosna RE daje svojim cedentima na ime pokrivanja troškova pribave iznosi KM 8.89 miliona. Ovaj iznos je izuzetno visok i dijelom je rezultat povećanja premijskog prihoda, a dijelom povećanja provizija utvrđenih ugovorima o reosiguranju, prilikom obnove za 2008. godinu. Neophodno je naglasiti da su dane provizije dosegle svoj maksimalni nivo i da samo dobri rezultati u okviru šteta reosiguranja omogućavaju Bosna RE da iz osnovnog posla ostvaruje pozitivan rezultat. Provizije na teret Bosna RE iznose KM 2.74 miliona.

Stanje tehničkih rezervisanja dano je u Tabeli 12.

Tabela 12

Redni broj / No	Osnov / Basis
1	Rezervirane štete / Loss Reserve
2	IBNR
3	Prenosna premija / Unearned Premium
4	Rezerva za bonuse i popuste / Bonuses and Rebates Reserve
	UKUPNO / TOTAL

Stanje rezervisanih šteta je smanjeno za KM 1.75 miliona, IBNR su povećane za KM 0.42 miliona. Također, smanjene su i prenosne premije za KM 0.66 miliona, a rezervisanja za bonuse i popuste uvećana su za KM 0.39 miliona. Ukupne tehničke rezerve smanjene su u odnosu na 2007. godinu za KM 1.60 miliona.

Pregled ostalih troškova poslovanja i posebno troškova akvizicije dan je u narednoj Tabeli 13.

The reinsurance commission Bosna RE approves to its clients for covering their acquisition costs amounts KM 8.89 million. The amount is considerably high partially due to higher premium income and partially due to commission increase set out in reinsurance treaties concluded during renewal for 2008. It must be noted that the commissions reached its maximum and that only good results of reinsurance claims enable Bosna RE to record positive results in its business. The commission paid by Bosna RE amounts KM 2.74 million.

Statement of technical reserves is given in the Table 12.

Table 12

Stanje na dan 31.12.2007 / As at 31 Dec. 2007	Stanje na dan 31.12.2008 / As at 31 Dec. 2008
7,028,270.18	5,277,397.62
3,192,427.48	3,615,401.29
9,238,228.33	8,568,538.65
-290,882.13	104,327.31
19,168,043.86	17,565,664.87

The amount of loss reserves is decreased for KM 1.75 million, IBNR is increased for KM 0.42 million. In addition, unearned premium is decreased for KM 0.66 million and bonuses and rebates reserve is increased for KM 0.39 million. Technical reserves in total are decreased, in comparison to 2007, for KM 1.60 million.

The review of other business expenses, in particular acquisition costs, is given in the Table 13.

Tabela 13

	Ostvarenje sa IV kv 2007 31-Dec-07 / Realization IV Quarter 2007 Included	Plan 2008	Ostvarenje / Realization 31-Dec-08	3/1	3/2	
	1	2	3	4	5	
Troškovi pribave / Acquisition Cost	2.668.980,21	2.903.600,00	3.037.062,90	113,79	104,60	
Bruto premija / Gross Premium	48.374.195,19	40.792.000,00	45.802.424,42			
Neto premija / Net Premium	23.960.753,52	18.765.000,00	20.027.707,38			
Troškovi u odnosu na bruto premiju / Expenditures to Gross Premium	5,52%	7,12%	6,63%			
Troškovi u odnosu na neto premiju / Expenditures to Net Premium	11,14%	15,47%	15,16%			

Ukupni troškovi povećani su za 34.12% u odnosu na 2007. godinu, odnosno 27.71% u odnosu na planirane. Dva su osnovna razloga ovog povećanja. Prvo to su rezervisanja urađena na osnovu MRS 19, zatim plaćeni porez po odbitku u visini od 10% za cjelokupnu premiju reosiguranja koja je plaćena retrocesionarima u zemljama sa kojima BiH nema ugovor o dvostrukom oporezivanju. Ovdje se prije svega radi o premiji plaćenoj reosiguravačima iz Austrije.

Ukupni troškovi pribave iznose KM 2.83 miliona i manji su od planiranih za 2.29%.

Razlika između prihoda i rashoda iznosi KM 2.715.482,42, što predstavlja bruto dobit za 2008. godinu. Ostvarena bruto dobit je za 4.12% veća od ostvarenja u 2007. godini, odnosno 0.711% manja od planirane.

Table 13

The expenses in total increased for 34.12% in relation to 2007, i.e. for 27.71% in relation to plan. There are two specific reasons for the increase. First of all, the statement of reserves is made in accordance to IAS 19, deduction of 10% of tax on overall reinsurance premium paid to retrocessionnaires from the countries BH has not signed Double Taxation Avoidance Treaty. This mostly refers to premium paid to the reinsurers from Austria.

Total acquisition costs amount KM 2.83 million, 2.29% less than planned.

The difference between income and expenses in the amount of KM 2.715,482,42 gives gross profit for 2008. The recorded gross profit is for 4.12% higher than realized in 2007, i.e. for 0.711% lower than planned.

Izvještaj nezavisnog revizora

Dioničarima Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo:

Obavili smo reviziju priloženih nekonsolidovanih finansijskih izvještaja Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo (u dalnjem tekstu: "Društvo"), na stranicama od 4 do 37, koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2008. godine, bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja je tada završila, te sažetog prikaza značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornosti uprave za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za pripremanje i fer prezentiranje priloženih nekonsolidovanih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Odgovornosti Uprave obuhvataju: dizajniranje, uspostavljanje i održavanja internih kontrola vezanih za pripremanje i fer prezentiranje finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogreške, bilo zbog prevare ili grešaka; odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika; te davanje razboritih računovodstvenih procjena u danim uvjetima.

Independent Auditor's Report

To the Shareholders of Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo

We have audited the accompanying unconsolidated financial statements (page 4 to 37) of Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo ('the Company'), which comprise the balance sheet as at 31 December 2008, and the income statement, statement of changes in equity and statement of cash flows for the year then ended, and a summary of significant accounting policies and other explanatory notes.

Management's Responsibility for the Financial Statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of these unconsolidated financial statements in accordance with International Financial Reporting Standards. This responsibility includes: designing, implementing and maintaining internal control relevant to the preparation and fair presentation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error; selecting and applying appropriate accounting policies; and making accounting estimates that are reasonable in the circumstances.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost izraziti nezavisno mišljenje o priloženim nekonsolidovanim finansijskim izvještajima na temelju naše revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima. Navedeni standardi zahtijevaju da postupamo u skladu s etičkim pravilima te da reviziju planiramo i obavimo kako bismo se u razumnoj mjeri uvjerili da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogreške.

Revizija uključuje primjenu postupaka kojima se prikupljaju revizijski dokazi o iznosima i drugim podacima objavljenim u finansijskim izvještajima. Odabir postupaka zavisi od prosudbe revizora, uključujući i procjenu rizika materijalno značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, bilo kao posljedica prevare ili pogreške. U procjenjivanju rizika, revizor procjenjuje interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje te objektivno prezentiranje finansijskih izvještaja kako bi odredio revizijske postupke primjerene danim okolnostima, a ne kako bi izrazio mišljenje o učinkovitosti internih kontrola u Društvu. Revizija također uključuje i ocjenjivanje primjerenosti primijenjenih računovodstvenih politika te značajnih procjena Uprave, kao i prikaza finansijskih izvještaja u cjelini.

Uvjereni smo da su revizijski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Auditor's Responsibility

Our responsibility is to express an opinion on these unconsolidated financial statements based on our audit. We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Those standards require that we comply with ethical requirements and plan and perform the audit to obtain reasonable assurance whether the financial statements are free from material misstatement.

An audit involves performing procedures to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the financial statements. The procedures selected depend on the auditor's judgment, including the assessment of the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error. In making those risk assessments, the auditor considers internal control relevant to the Company's preparation and fair presentation of the financial statements in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Company's internal control. An audit also includes evaluating the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates made by management, as well as evaluating the overall presentation of the financial statements.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our audit opinion.

Mišljenje

Po našem mišljenju, priloženi nekonsolidovani finansijski izvještaji prikazuju objektivno, u svim materijalnim stawkama, finansijski položaj Društva na dan 31. decembra 2008. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i promjene u novčanom toku za godinu koja je tada završila u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Isticanje činjenice

Bez kvalificiranja našeg mišljenja, skrećemo pažnju na činjenicu da je Društvo ove nekonsolidovane finansijske izvještaje sastavilo na temelju i prema zahtjevima zakona i propisa u Federaciji Bosne i Hercegovine te da su ulaganja u podružnice i pridružena pravna lica u ovim finansijskim izvještajima iskazana po trošku sticanja. Bolje razumijevanje finansijskog položaja Društva može se dobiti uvidom u konsolidovane finansijske izvještaje Društva, kao što je navedeno u Napomeni 3.

*Deloitte d.o.o.
Sarajevo, 20. februara 2009. godine*

Opinion

In our opinion, the unconsolidated financial statements present fairly, in all material respects, the financial position of the Company as of 31 December 2008, and the results of its operations and its cash flows for the year then ended in accordance with International Financial Reporting Standards.

Emphasis of matter

Without qualifying our opinion, we draw attention to the fact that the Company has prepared these unconsolidated financial statements based on and in accordance with the law in Federation of Bosnia and Herzegovina, and that in these financial statements its investments in subsidiaries and associates are valued at cost. For a better understanding of the Group as a whole, users should read the consolidated financial statements, as stated in Note 3.

*Deloitte d.o.o.
Sarajevo, 20 February 2009*

Godišnji izvještaj 2008

Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo

Nekonsolidovani bilans uspjeha za godinu koja je završila 31. decembra 2008.

(Svi iznosi su izraženi u KM)

	Napomena	2008.	2007.
Prihodi od reosiguranja	5	46.060.536	38.564.909
Prihod od premije ustupljen reosiguravatelju, neto	5	(25.363.140)	(20.975.152)
Neto prihod od premije		20.697.396	17.589.757
Štete i troškovi po reosiguranju	6	(24.241.729)	(12.341.266)
Štete i troškovi po reosiguranju pokriveni od reosiguravatelja, neto	6	11.871.861	1.601.420
Neto troškovi šteta		(12.369.868)	(10.739.846)
Prihod od provizije		6.149.571	4.329.054
Troškovi provizije		(8.962.378)	(6.621.105)
Neto troškovi provizija		(2.812.807)	(2.292.051)
Neto dobit od reosiguranja		5.514.721	4.557.860
Prihod od ulaganja	7	854.796	833.304
Ostali operativni prihodi	8	271.011	175.960
Prodajni, administrativni i ostali operativni troškovi	9	(3.871.566)	(2.782.490)
Negativne kursne razlike, neto		(53.480)	(176.699)
Dobit prije oporezivanja		2.715.482	2.607.935
Porez na dobit	10	(353.911)	(155.192)
Neto dobit		2.361.571	2.452.743
Zarada po dionicima	11	611,18	634,60

Napomene u nastavku čine sastavni dio finansijskih izvještaja.

Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo

Unconsolidated income statement for the year ended 31 December 2008

(All amounts are expressed in KM)

	Notes	2008	2007
Reinsurance premium revenue	5	46,060,536	38,564,909
Reinsurance premium ceded to re-insurers, net	5	(25,363,140)	(20,975,152)
Net reinsurance premium revenue		20,697,396	17,589,757
Reinsurance claims and loss adjustment expenses	6	(24,241,729)	(12,341,266)
Reinsurance claims recovered from re-insurers, net	6	11,871,861	1,601,420
Net claims and loss adjustment expenses		(12,369,868)	(10,739,846)
Commission income		6,149,571	4,329,054
Commission expenses		(8,962,378)	(6,621,105)
Net commissions		(2,812,807)	(2,292,051)
Net income from insurance		5,514,721	4,557,860
Investment income	7	854,796	833,304
Other operating income	8	271,011	175,960
Sales, administrative and other operating expenses	9	(3,871,566)	(2,782,490)
Foreign exchange loss, net		(53,480)	(176,699)
Profit before tax		2,715,482	2,607,935
Income tax expense	10	(353,911)	(155,192)
Net profit		2,361,571	2,452,743
Earnings per share	11	611.18	634.60

The accompanying notes are an integral part of these unconsolidated financial statements.

5. PRIHODI OD REOSIGURANJA

	2008.	2007.
Prihod od reosiguranja u zemlji	39.663.779	43.005.816
Prihod od reosiguranja u inostranstvu	6.138.645	5.368.379
Promjene na prijenosnim premijama	258.112	(9.809.286)
Prihod od reosiguranja ostvareno izdatim ugovorima o reosiguranju	46.060.536	38.564.909
Prihod od premije prenesen reosiguravatelju	(25.774.717)	(24.413.442)
Promjene na prenosnim premijama prenesenim reosiguravatelju	411.577	3.438.290
Premija reosiguranja prenesena reosiguravatelju	(25.363.140)	(20.975.152)
	20.697.396	17.589.757

6. ŠTETE I TROŠKOVI PO REOSIGURANJU

	2008.	2007.
Štete i troškovi po reosiguranju u zemlji	15.076.677	17.673.220
Štete i troškovi po reosiguranju u inostranstvu	3.300.464	2.489.402
Promjene rezerve za nastale a neprijavljene štete	4.688.662	1.652.181
Promjene rezerve za nastale štete	718.191	(9.961.180)
Promjene rezerve za bonuse, popuste i povrate premije	457.735	487.643
Štete i troškovi po reosiguranju	24.241.729	12.341.266
Štete i troškovi pokriveni od reosiguravatelja	(5.074.583)	(6.836.578)
Promjene rezerve za nastale a neprijavljene štete	(4.265.689)	(1.436.725)
Promjene rezerve za nastale štete	(2.469.064)	7.450.407
Promjene rezerve za bonuse, popuste i povrate premije	(62.525)	(778.524)
Štete i troškovi po reosiguranju pokriveni od reosiguravatelja	(11.871.861)	(1.601.420)
	12.369.868	10.739.846

7. PRIHOD OD ULAGANJA

	2008.	2007.
Kamata na bankarski depozit i obveznice	725.743	556.402
Dividende	126.553	223.284
Prihod od prodaje ulaganja	-	48.002
Ostali prihodi od kamata	2.500	-
Ostali prihodi od ulaganja	-	5.616
	854.796	833.304

5. NET REINSURANCE PREMIUM

	2008	2007
Reinsurance premium, domestic	39,663,779	43,005,816
Reinsurance premium, foreign	6,138,645	5,368,379
Change in the unearned premium provision	258,112	(9,809,286)
Premium revenue arising from the insurance contracts issued	46,060,536	38,564,909
Reinsurance premium ceded to re-insurers	(25,774,717)	(24,413,442)
Change in the unearned premium provision ceded to re-insurers	411,577	3,438,290
Reinsurance premium ceded to re-insurers, net	(25,363,140)	(20,975,152)
	20,697,396	17,589,757

6. REINSURANCE CLAIMS AND LOSS ADJUSTMENT EXPENSES

	2008	2007
Reinsurance claims and loss adjustment expenses, domestic	15,076,677	17,673,220
Reinsurance claims and loss adjustment expenses, foreign	3,300,464	2,489,402
Change in the provision for incurred but not reported claims	4,688,662	1,652,181
Change in the provision for reported claims	718,191	(9,961,180)
Change in provision for bonuses and discounts	457,735	487,643
Reinsurance claims arising from the insurance contracts issued	24,241,729	12,341,266
Reinsurance claims recovered from re-insurers	(5,074,583)	(6,836,578)
Change in the provision for incurred but not reported claims	(4,265,689)	(1,436,725)
Change in the provision for reported claims	(2,469,064)	7,450,407
Change in provision for bonuses, discounts and premiums	(62,525)	(778,524)
Reinsurance claims recovered from re-insurers	(11,871,861)	(1,601,420)
	12,369,868	10,739,846

7. INVESTMENT INCOME

	2008	2007
Interest on bank deposits and bonds	725,743	556,402
Dividends	126,553	223,284
Income from sale of investment	-	48,002
Other interest income	2,500	-
Other investment income	-	5,616
	854,796	833,304

8. OSTALI OPERATIVNI PRIHODI

	2008.	2007.
Najamnina	152.446	152.446
Prihod od otpisanih obaveza	117.855	-
Naplaćena otpisana potraživanja	623	9.328
Prihod od prodaje nekretnina i opreme, neto	-	14.180
Ostali prihodi	87	6
	271.011	175.960

9. PRODAJNI, ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

	2008.	2007.
Bruto plaće	1.115.559	1.056.609
Porezi	488.593	171.020
Ostale naknade zaposlenim i bonusi Upravi	431.939	365.984
Troškovi rezervisanja za dugoročne beneficije uposlenih	428.452	92.420
Usluge	322.911	257.126
Amortizacija	293.616	259.174
Donacije	207.900	11.309
Premije osiguranja	143.477	109.529
Troškovi toplog obroka, prevoza zaposlenih i regresa	127.422	114.783
Članarine	99.584	83.662
Materijal i energija	53.034	68.787
Marketing i reprezentacija	48.029	62.771
Troškovi platnog prometa	47.183	48.053
Održavanje	38.600	49.937
Ostali troškovi	25.267	31.326
	3.871.566	2.782.490

8. OTHER OPERATING INCOME

	2008	2007
Rent	152,446	152,446
Income from written-off liabilities	117,855	-
Collected written off receivables	623	9,328
Gain on disposal of property and equipment, net	-	14,180
Other	87	6
	271,011	175,960

9. SALES, ADMINISTRATIVE AND OTHER OPERATING EXPENSES

	2008	2007
Gross salaries	1,115,559	1,056,609
Taxes	488,593	171,020
Other employee benefits and management bonuses	431,939	365,984
Provisions for long-term employees' benefits	428,452	92,420
Services	322,911	257,126
Depreciation	293,616	259,174
Donations	207,900	11,309
Insurance premiums	143,477	109,529
Meal allowance, transportation and vacation allowance	127,422	114,783
Memberships	99,584	83,662
Material and energy	53,034	68,787
Advertising and entertainment	48,029	62,771
Bank fees	47,183	48,053
Maintenance	38,600	49,937
Other expenses	25,267	31,326
	3,871,566	2,782,490

10. POREZ NA DOBIT

Porezna obaveza se zasniva na računovodstvenom (gubitku) / dobiti uzimajući u obzir porezno nepriznate troškove i neoporezive prihode. Porez na dobit za godine koje su završile na dan 31. decembar 2008. godine i 31. decembar 2007. godine iznosile su 10% i 30%, respektivno. Ukupni iznos poreza priznatog u bilansu uspjeha predstavljen je kako slijedi:

	2008.	2007.
Dobit prije oporezivanja	2.715.482	2.607.935
Porezni učinak nepriznatih rashoda	909.994	58.468
Dividende i dionice u dobiti na koje je plaćen porez na dobit	(86.365)	(205.984)
Izdvajanje u rezerve	-	(391.190)
Ukupno oporeziva dobit	3.539.111	2.069.229
Porez na dobit u zemlji po stopi od 10% (2007. – 30%)	353.911	620.769
Umanjenje poreske obaveze na osnovu reinvestiranja u nekretnine i opremu	-	(465.577)
Trošak poreza na dobit za godinu	353.911	155.192
Efektivna poreska stopa za godinu	10%	7,5%

11. ZARADA PO DIONICI

	2008.	2007.
Neto dobit	2.361.571	2.452.743
Ponderisani broj redovnih dionica za izračunavanje dobiti po dionici	3.864	3.865
Zarada po dionici	611,18	634,60

10. INCOME TAX EXPENSE

Tax liability is based on accounting (loss) / income taking into the account non-deductible expenses and non-taxable income. Tax income rate for the years ended 31 December 2008 and 31 December 2007 was 10 % and 30 % respectively. Total tax recognised in income statement may be presented as follows:

	2008	2007
Profit before income tax	2,715,482	2,607,935
Tax effect of non-recognized expenses	909,994	58,468
Dividends and share in profits for which taxes have been paid	(86,365)	(205,984)
Income allocation to reserves	-	(391,190)
Total taxable profit	3,539,111	2,069,229
Income tax at 10% (2007 – 30%)	353,911	620,769
Income tax relief from investment in property and equipment	-	(465,577)
Tax expense for the year	353,911	155,192
Effective tax rate for the year	10%	7.5%

11. EARNINGS PER SHARE

	2008	2007
Net profit	2,361,571	2,452,743
Weighted average number of ordinary shares for the purposes of calculating earnings per share	3,864	3,865
Earnings per share	611.18	634.60

Godišnji izvještaj 2008

Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo

Nekonsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2008. godine

(Svi iznosi su izraženi u KM)

	Napomena	2008.	2007.
IMOVINA			
Dugoročna imovina			
Nekretnine i oprema	12	4.687.023	1.400.321
Ulaganja u nekretnine	13	944.677	982.479
Ulaganja u podružnice	14	10.038	183.465
Ulaganja u pridružena pravna lica	15	4.298.316	4.182.675
Razgraničeni troškovi pribave		1.279.475	1.506.348
Finansijska imovina			
<i>Vlasnički instrumenti</i>			
Ulaganja raspoloživa za prodaju	16	3.124.298	3.290.048
<i>Dužnički instrumenti</i>			
Finansijski instrumenti u posjedu do dospijeća	17	15.747.244	10.930.803
Dati krediti	18	10.000	-
Imovina po osnovu reosiguranja (udio reosiguravatelja u obavezama po poslovima reosiguranja)	24	35.451.930	28.774.354
Potraživanja po osnovu premija reosiguranja i za štete pokrivene od strane reosiguravatelja	19	16.446.021	18.474.041
Ostala potraživanja	20	73.844	66.660
Ostala imovina	21	966.608	826.259
Novac i novčani ekvivalenti	22	3.489.613	8.046.553
UKUPNO IMOVINA		86.529.087	78.664.006
KAPITAL I OBAVEZE			
Dionički kapital	23	5.029.700	5.029.700
Vlastite dionice		(18.200)	-
Rezerve		10.244.780	6.692.433
Ostale revalorizacione rezerve		(26.600)	-
Revalorizacione rezerve za nekretnine		13.680	-
Revalorizacione rezerve za ulaganja raspoloživa za prodaju		(176.073)	-
Zadržana dobit		2.827.148	4.520.894
		17.894.435	16.243.027
OBAVEZE			
Obaveze po poslovima reosiguranja	24	53.017.595	47.942.399
Obaveze po osnovu premija reosiguranja i udjela u štetama	25	11.377.219	10.346.552
Ostale obaveze	26	3.718.966	4.039.608
Rezervisanja		520.872	92.420
		68.634.652	62.420.979
UKUPNO KAPITAL I OBAVEZE		86.529.087	78.664.006

Napomene u nastavku čine sastavni dio nekonsolidovanih finansijskih izvještaja.

Bosna Reosiguranje d.d. Sarajevo

Unconsolidated balance sheet as at 31 December 2008

(All amounts are expressed in KM)

	Notes	2008	2007
ASSETS			
Non-current assets			
Property and equipment	12	4,687,023	1,400,321
Investment property	13	944,677	982,479
Investments in subsidiaries	14	10,038	183,465
Investments in associates	15	4,298,316	4,182,675
Deferred acquisition costs		1,279,475	1,506,348
Financial assets			
<i>Equity instruments</i>			
Available for sale	16	3,124,298	3,290,048
<i>Debt instruments</i>			
Financial instruments held to maturity	17	15,747,244	10,930,803
Loans	18	10,000	-
Reinsurance assets (re-insurers' share of reinsurance liabilities)	24	35,451,930	28,774,354
Reinsurance premium receivables and for claims recovered from re-insurers	19	16,446,021	18,474,041
Other receivables	20	73,844	66,660
Other assets	21	966,608	826,259
Cash and cash equivalents	22	3,489,613	8,046,553
TOTAL ASSETS		86,529,087	78,664,006
EQUITY AND LIABILITIES			
Equity			
Share capital	23	5,029,700	5,029,700
Treasury shares		(18,200)	-
Safety reserves		10,244,780	6,692,433
Other revalorization reserves		(26,600)	
Revalorization reserves for property		13,680	
Revalorizations reserves for investments available for sale		(176,073)	-
Retained earnings		2,827,148	4,520,894
TOTAL EQUITY		17,894,435	16,243,027
Liabilities			
Reinsurance liabilities	24	53,017,595	47,942,399
Reinsurance premium and claims payables	25	11,377,219	10,346,552
Other liabilities	26	3,718,966	4,039,608
Provisions		520,872	92,420
TOTAL LIABILITIES		68,634,652	62,420,979
TOTAL EQUITY AND LIABILITIES		86,529,087	78,664,006

The accompanying notes are an integral part of these unconsolidated financial statement

12. NEKRETNINE I OPREMA

	Zemljište	Zgrade	Oprema i namještaj	Računarska oprema	Softver	Ostalo	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST							
Stanje 31. decembra 2006.	4.630	1.011.379	713.990	178.620	333.053	-	2.241.672
Povećanja	-	-	-	-	-	869.316	869.316
Rashodovanja i prodaje	-	-	(106.261)	(36.873)	-	-	(143.134)
Transferi	-	-	130.906	95.500	142.910	(369.316)	-
Stanje 31. decembra 2007.	4.630	1.011.379	738.635	237.247	475.963	500.000	2.967.854
Povećanja	-	-	-	-	-	3.529.073	3.529.073
Rashodovanja i prodaje	-	-	(1.004)	-	-	-	(1.004)
Transferi	-	-	8.400	7.198	71.446	(87.044)	-
Stanje 31. decembra 2008.	4.630	1.011.379	746.031	244.445	547.409	3.942.029	6.495.923
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI							
Stanje 31. decembra 2006.	-	541.745	524.807	143.286	239.317	-	1.449.155
Trošak amortizacije	-	37.927	74.901	38.492	56.372	-	207.692
Rashodovanja i prodaje	-	-	(52.441)	(36.873)	-	-	(89.314)
Stanje 31. decembra 2007.	-	579.672	547.267	144.905	295.689	-	1.567.533
Trošak amortizacije	-	37.927	75.233	49.839	79.135	-	242.134
Rashodovanja i prodaje	-	-	(767)	-	-	-	(767)
Stanje 31. decembra 2008.	-	617.599	621.733	194.744	374.824	-	1.808.900
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST							
Stanje 31. decembra 2008.	4.630	393.780	124.298	49.701	172.585	3.942.029	4.687.023
Stanje 31. decembra 2007.	4.630	431.707	191.368	92.342	680.274	-	1.400.321

PROPERTY AND EQUIPMENT

	Land	Buildings	Equipment and furniture	Computer equipment	Software	Investment in progress	Total
COST OR VALUATION							
At 31 December 2006	4,630	1,011,379	713,990	178,620	333,053	-	2,241,672
Additions	-	-	-	-	-	869,316	869,316
Disposals	-	-	(106,261)	(36,873)	-	-	(143,134)
Transfer	-	-	130,906	95,500	142,910	(369,316)	-
At 31 December 2007	4,630	1,011,379	738,635	237,247	475,963	500,000	2,967,854
Additions	-	-	-	-	-	3,529,073	3,529,073
Disposals	-	-	(1,004)	-	-	-	(1,004)
Transfer	-	-	8,400	7,198	71,446	(87,044)	-
At 31 December 2008	4,630	1,011,379	746,031	244,445	547,409	3,942,029	6,495,923
ACCUMULATED DEPRECIATION							
At 31 December 2006	-	541,745	524,807	143,286	239,317	-	1,449,155
Depreciation	-	37,927	74,901	38,492	56,372	-	207,692
Disposals	-	-	(52,441)	(36,873)	-	-	(89,314)
At 31 December 2007	-	579,672	547,267	144,905	295,689	-	1,567,533
Depreciation	-	37,927	75,233	49,839	79,135	-	242,134
Disposals	-	-	(767)	-	-	-	(767)
At 31 December 2008	-	617,599	621,733	194,744	374,824	-	1,808,900
CARRYING AMOUNT							
At 31 December 2008	4,630	393,780	124,298	49,701	172,585	3,942,029	4,687,023
At 31 December 2007	4,630	431,707	191,368	92,342	680,274	-	1,400,321

13. ULAGANJA U NEKRETNINE

	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST	
Stanje na dan 31. decembra 2006.	1.372.839
Povećanja	-
Stanje na dan 31. decembra 2007.	1.372.839
Povećanja	-
Revalorizacija	13.680
Stanje na dan 31. decembra 2008.	1.386.519
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI	
Stanje na dan 31. decembra 2006.	338.878
Trošak amortizacije	51.482
Stanje na dan 31. decembra 2007.	390.360
Trošak amortizacije	51.482
Stanje na dan 31. decembra 2008.	441.842
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST	
Stanje na dan 31. decembra 2008.	944.677
Stanje na dan 31. decembra 2007.	982.479

14. ULAGANJA U PRIDRUŽENA PRAVNA LICA

Ulaganja u pridružena pravna lica prema trošku je kako slijedi:

Naziv kompanije	Datum izvještavanja	Djelatnost	%	2008.	2007.
DUF Prof-in d.o.o., Sarajevo	31. decembar	Društvo za upravljanje fondovima	35,03	678.529	589.138
Triglav BH osiguranje d.d. Sarajevo	31. decembar	Osiguranje	28,59	1.282.490	1.282.490
Sarajevostan d.d., Sarajevo	31. decembar	Održavanje stambenih objekata	22,20	1.337.297	1.311.047
ASA osiguranje d.d. Sarajevo	31. decembar	Osiguranje	20,00	1.000.000	1.000.000
				4.298.316	4.182.675

INVESTMENT PROPERTY

	Total
COST OF VALUATION	
At 31 December 2006	1,372,839
Additions	-
At 31 December 2007	1,372,839
Additions	-
Revaluation	13,680
At 31 December 2008	1,386,519
ACCUMULATED DEPRECIATION	
At 31 December 2006	338,878
Depreciation	51,482
At 31 December 2007	390,360
Depreciation	51,482
At 31 December 2008	441,842
CARRYING AMOUNT	
At 31 December 2008	944,677
At 31 December 2007	982,479

INVESTMENTS IN ASSOCIATES

The Company's investment in its associates at cost is as follows:

Company name	Reporting date	Business	%	2008	2007
DUF Prof-in d.o.o., Sarajevo	31 December	Privatization fund managing company	35.03	678,529	589,138
Triglav BH osiguranje d.d. Sarajevo	31 December	Insurance	28.59	1,282,490	1,282,490
Sarajevostan d.d., Sarajevo	31 December	Housing service	22.20	1,337,297	1,311,047
ASA osiguranje d.d. Sarajevo	31 December	Insurance	20.00	1,000,000	1,000,000
				4,298,316	4,182,675

15. ULAGANJA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

Ulaganja raspoloživa za prodaju	Osnovna djelatnost	%	2008.	2007.
Sarajevo osiguranje d.d. Sarajevo	Osiguranje	1,85	741.312	1.009.383
Bosna Sunce osiguranje d.d., Sarajevo	Osiguranje	5,20	826.800	418.400
IF Prof plus d.d., Sarajevo	Investicioni fond	2,42	635.282	968.524
Lido osiguranje d.d., Tuzla	Osiguranje	5,18	217.000	148.400
Croatia Lloyd d.d., Zagreb, Hrvatska	Reosiguravajuće društvo	0,34	394.657	106.718
PBS d.d., Sarajevo	Bankarstvo	0,00	8.700	8.700
Sava reosiguranje d.d., Ljubljana, Slovenija	Reosiguravajuće društvo	0,001	2.096	9.044
Union banka d.d., Sarajevo	Bankarstvo	0,62	220.898	210.580
Conny d.o.o., Beograd, Srbija	Trgovačko društvo	0,43	4.269	4.269
Osiguritelna Polisa a.d., Skopje	Osiguranje	6,97	73.284	406.030
			3.124.298	3.290.048

ASSETS AVAILABLE FOR SALE

Available for sale	Principal activity	(%)	2008	2007
Sarajevo osiguranje d.d., Sarajevo	Insurance	1.85	741,312	1,009,383
Bosna Sunce osiguranje d.d., Sarajevo	Insurance	5.20	826,800	418,400
PIF Prof plus d.d., Sarajevo	Privatization investment fund	2.42	635,282	968,524
Lido osiguranje d.d., Tuzla	Insurance	5.18	217,000	148,400
Croatia Lloyd d.d., Zagreb, Croatia	Reinsurance	0.34	394,657	106,718
PBS d.d., Sarajevo	Banking	0.00	8,700	8,700
Sava reosiguranje d.d., Ljubljana, Slovenia	Reinsurance	0.001	2,096	9,044
Union banka d.d., Sarajevo	Banking	0.62	220,898	210,580
Conny d.o.o., Beograd, Serbia	Limited company	0.43	4,269	4,269
Osiguritelna Polisa a.d., Skopje	Insurance	6.97	73,284	406,030
			3,124,298	3,290,048

Impressum

BOSNA RE d.d.
GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 2008.

Koncept, dizajn, DTP i štampa
TRIPTIH Design studio

Fotografije
DEJAN KULIJER

Tiraž
130

Sarajevo, juni/lipanj 2009.

•
BOSNA RE d.d.
ANNUAL REPORT 2008

Concept, design, DTP and print
TRIPTIH Design studio

Photography
DEJAN KULIJER

Copies
130

Sarajevo, June 2009

Ovaj izvještaj posvećen očuvanju prirode, odnosno još bliže očuvanju endemskih vrsta cvijeća koje su karakteristične za Bosnu i Hercegovinu. Fotografije prikazane u izvještaju su samo mali dio bogatstva kojim raspolaze naša zemlja i koje treba sačuvati za buduće generacije. Znamo da ovom posvetom ne možemo napraviti mnogo, ali smo svjesni i činjenice da je za početak veoma važan i prvi korak.

A leitmotif of this issue of our Annual Report is dedicated to environment, precisely, to preservation of endemic species of flowers typical for Bosnia and Herzegovina. The photos presented in the report give only a tiny fraction of the vast natural treasure of our country that need to be preserved for future generations. We know we cannot do a lot with this dedication, but we also know how significant the first step could be.